

ISKRA

5 - 1962

*Dragi tovariš
predsednik!*

DOVOLITE, DA SE TUDI KOLEKTIVI ISKRE PRIDRUŽIJO ČESTITKAM IN NAJBOLJŠIM ŽELJAM OB PRILIKI VAŠEGA ŽIVLJENJSKEGA JUBILEJA, Z ŽELJO, DA BI ŠE DOLGO VODILI NAŠE LJUDSTVO NA POTI NADALJNIH USPEHOV PRI GRADITVI SOCIALIZMA.

PROSIMO VAS, DA OB TEJ PRILIKI SPREJMETE DARILLO NAŠIH KOLEKTIVOV — IZDELEK S PODROČJA NAŠEGA PROIZVODNEGA PROGRAMA.

UŽELJI, DA BI PODVODNO TELEVIZIJO KORISTILI V VAŠIH REDKIH PROSTIH URAH, VAM ŠE ENKRAT, TOVARIŠ PREDSEDNIK, ISKRENO IN PRISRČNO ČESTITAMO K VAŠI SEDEMDESETLETNICI.

PRVO ZASEDANJE NOVE SKUPŠČINE

V prostorih Delavskega doma v Kranju je bilo dne 9. maja prvo zasedanje novoizvoljene skupščine Iskre. Zasedanja se je od 100 izvoljenih članov udeležilo 83, medtem ko jih je bilo opravičeno odsotnih 10, neopravičeno odsotnih pa 7 članov. Do izvolitve novega predsednika skupščine, za katerega je bil z večino glasov znova izvoljen dosedanji predsednik skupščine tov. Julij Novljan, direktor filijale PSO Ljubljana, je zasedanje vodil najstarejši član skupščine tov. Tine Mlakar.

Na tem prvem zasedanju v mandatni dobi nove skupščine je bil sprejet in obravnavan naslednji dnevni red: 1. izvolitev zapisničarjev in overovateljev zapisnika, 2. izvolitev verifikacijske komisije, 3. poročilo volilne komisije o izvedenih volitvah v skupščino, 4. poročilo verifikacijske komisije in

komisije za potrditev mandatov članov nove skupščine, 5. izvolitev predsednika skupščine in njegovega namestnika, 6. izvolitev kandidacijske komisije, 7. izvolitev volilne komisije za volitve v skupščinske odbore, 8. poročilo o delu skupščine in skupščinskih odborov v pretekli mandatni dobi ter poročilo o poslovanju podjetja s podatki iz zaključnega računa za leto 1961, 9. razrešnica dosedanjim skupščinskim odborom, 10. volitve v skupščinske odbore. Po uvodnih formalnostih in potrditvi mandatov novoizvoljenih članov skupščine so sledile volitve novega predsednika skupščine in njegovega namestnika. Podan je bil samo en predlog in le-tega je skupščina soglasno potrdila, in sicer je bil za novega predsednika izvoljen tov. Julij Novljan, za njegovega namestnika pa tov. Florijan Fajgelj.

Nadalje so bili v kandidacijsko in volilno komisijo za volitve čla-

nov novih skupščinskih odborov izvoljeni naslednji tovariši: v kandidacijsko komisijo: Božo Krajšek, Pavle Zdešar in Leopold Horvat, v volilno komisijo pa: ing. Jože Teran, Marjan Možina in Leander Prinčič.

Tov. Julij Novljan je podal zaključno poročilo o delu skupščine in njenih odborov v preteklem obdobju. V njem je navedel vse uspehe in težave v dosedanjem poslovanju združenega podjetja ter napotke novi skupščini, da bo lahko v prihodnje kljub resnim objektivnim težavam lahko uspešneje poslovala. Pozval je vse novoizvoljene člane skupščine k najtesnejšemu sodelovanju in prizadevanju, da bi težave, ki jih naše podjetje ima, čimbolje odpravljali.

Sledilo je poročilo o zaključnem računu za leto 1961, nato pa razprava o podanih poročilih, potem pa so bili izvoljeni novi skupščinski odbori.

5 prvega zasedanja novoizvoljene skupščine

Člani nove skupščine

1. Tovarna elektromehanike Kranj

Vinko Marolt, Adolf Primožič, ing. Jože Teran, Božo Krajšek, Jože Hribar, Boris Starc, Janez Gorjanc, Bogdan Napokoj, Pavel Rink, Franc Kejžar, ing. Leon Štirn, Tine Mlakar, ing. Alojz Grčar, Vlado Sodin, ing. Stane Fon, Franc Maček, Mirko Križnar, Stane Hren, dr. Emil Praprotnik, Jože Erlah, Zvone Vidic, Tine Jurgele, Janez Kejžar, Anton Štefe, ing. Tone Nedog, Jože Benčič, Viktor Tišlar, Milan Benčič, Tone Tišler, Boža Pečar, Rok Žibert, Angelca Martelanc, Janez Šifrer, Jože Trampuž, Tone Bozovičar, Polde Gregorač, Jože Fende, Aleksander Leben, Stane Boštjančič, Ivan Varl, Janez Brezar, Anica Končan, Avrelj Tronkar, Franja Huth, Ciril Omahen, Nikola Trbič.

2. Tovarna za elektroniko in avtomatiko

Anton Beravs, Milan Pogačar, Rado Gorjanc, ing. Pavel Prinčič,

Emil Pavlovčič, Viktor Mramor, Vinko Pirman, Jože Gustinčič, Marjan Možina, Srečko Grmek, Bernard Lenardič, ing. Franko Ferencič, Karol Trnovec, Vili Žiberna.

3. Tovarna za elektrovezve

Brane Mikuš, Ludvik Simončič, ing. Žarko Štok, Lado Androja, Branko Weber, Antonija Pušenjak, Mirko Burja, Anton Lovko, Franc Zajc, Jože Kočevar, Janko Žibav, Stane Žbogar, Pavel Zdešar, Ivo Cirman, Florijan Fajgelj, Zdravko Tekavec, Avgust Drnovšek, Tone Konda.

4. Tovarna električnih aparatov

Ing. Srečko Razpotnik, Franc Hutter, Milan Ravnič, Janez Koser, Ladislav Modic, Rafko Tič, Leopold Horvat.

5. Tovarna avtoelektričnih izdelkov

Danijel Besednjak, Leander Prinčič, Živko Kokelj, Angel Šuligoj.

Do izvolitve novega predsednika skupščine — je vodil zasedanje tov. Tine Mlakar

6. Prodajno-servisna organizacija

Ivo Vreček, Simon Primožič, Alojz Vidmar, Jože Hujs, Julij Novljan, Aleksej Stiškovsky, ing. Franjo Galovič, Jože Dolinar, Danilo Novakovič.

7. Zunanje-trgovinska organizacija Kranj

Milan Černčec

8. Koordinacijski center Franc Somrak

KAKO SMO PROSLAVILI 1. MAJ

V tovarni električnih aparatov v Ljubljani

Proslavo Prvega maja je za Iskro — tovarno električnih aparatov v Ljubljani in za Državni sekretariat za notranje zadeve ter Tajništvo za notranje zadeve pripravila mladina obeh kolektivov ob pomoči sindikalne organizacije.

Proslavo smo imeli na obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte v prostorih Doma ljudske milice v Ljubljani. Vsi člani obeh kolektivov, ki so se proslave udeležili, so bili zelo zadovoljni s programom, s katerim smo dostojno počastili ta veliki delavski praznik. V programu so sodelovali poleg mladine in članov sindikalne organizacije

obeh kolektivov tudi pevski zbor šole Toneta Čufarja in pionirja harmonikarja iz šole Borisa Kidriča.

Sam program je bil razdeljen na dva dela. V prvem delu smo se z govorom, recitacijami, zbornimi pesmimi in glasbenimi točkami spomnili zgodovine Prvega maja in pomena praznovanja tega dneva v borbi proletariata za svoje osnovne pravice. Spomnili pa smo se posebej še deleža, katerega je naš narod z mejnikom v svoji zgodovini — 27. aprilom — in vso našo revolucijo doprinesel v tej borbi.

Drugi del programa pa je bil posvečen Prvememu maju kot prazniku mladosti. Posvečen je bil naši mladini, ki danes svobodna, s pesmijo na ustih in z radostjo v srcu gradi dalje našo in svojo lepšo bodočnost. Z narodnimi pesmimi, humorjem in popevkami nas je drugi del programa končno povedel še v prisrčen tovariški večer, s prijetnim kramljanjem, medsebojnim spoznavanjem, pesmijo in plesom. To lepo tovariško srečanje nam bo ostalo še dolgo v toplem spominu.

Proslava je vsekakor v pohvalo obema mladinskima organizacijama, posebno ker smo tokrat videli na odru precej novih talentov, ki so zelo poživili program. Zato že-

5 prvomajske proslave v poslovni enoti v Kranju

limo, da bi tudi v bodoče v kulturno prosvetni dejavnosti v obeh kolektivih mladina postala osnovni nosilec iniciative in neutrudljivi

organizator. Sodelovanje, ki pa je na tej proslavi pokazalo tako lepe uspehe, naj zato tudi ostane še v nadaljnjem delu. **Hop**

V tovarni elektromehanike v Kranju

Kakor vsako leto tako je tudi letos naša sindikalna podružnica pripravila proslavo za delavski praznik. Ob 13. uri so se zbrali člani našega kolektiva (žal, ne vsi!) v splošni montaži, še pred tem pa so iz zvočnikov zvenele partizanske pesmi.

Novi predsednik sindikata — Franc Kejžar je v kratkih besedah orisal borbo proletariata za dosego svojih pravic in do svojega praznika. Zatem so se vrstile recitacije, katere so izvajali člani dramskega krožka Prešernovega gledališča (pionirski in mladinski odsek). Vsi trije recitatorji so poželi pohvalo poslušalcev, posebno naklonjenost gledalcev pa je pripadla mali Verici, ki je s prisrčno toplino povedala pesem Martine Bidovčeve: »Mi smo pa iz Kranja...« in »Mala sem deklica...« Pozdravili so nas tudi pionirji osnovne šole »France Prešeren« iz Kranja. Deklica, ki nam je povedala želje naših najmlajših, nam je zaželela toliko lepih stvari in uspehov, da smo se čutili kar preveč

počaščene, ko pa ji je to pošlo, je dodala: »In tako dalje...«, nakar se je lepo priklonila in z zadovoljstvom odšla, vedoč, da je povedala vse, kar nam je želela.

Zanimivo je, da stik z otroki gledalce prevzame in tako rekoč prerodi, in da so otroškimi nastopom člani našega kolektiva iz srca naklonjeni. Vse kaže, da naj sindikalna podružnica to vez z otroškimi srci pogloblja, s čimer bo zadovoljen ves kolektiv.

V drugem delu pod naslovom »Skok v praznično razpoloženje« je nastopil Kranjski plesni orkester, ki je s kvalitetnim izvajanjem želel veliko priznanje gledalcev.

Lepo so praznovali tudi v obratu Lipnica. Člani kolektiva so se zbrali k proslavi ob 14. uri, nakar jim je govoril o pomenu praznika sindikalni predsednik. K prazničnemu razpoloženju je nastopil tudi instrumentalni kvartet, ki je z izvajanjem navdušil vse prisotne.

Kolektiv tovarne instrumentov v Otočah je začel s proslavo ob

13.45, na kateri je govoril predsednik sindikata Milan Benčič. Iz bližnje osnovne šole so prišli tudi učenci, ki so članom kolektiva recitali in peli udarne pesmi.

Iver

V tovarni za elektroniko in avtomatiko v Ljubljani

Tako kot po vsej naši domovini je tudi »Iskrak« — tovarna za elektroniko in avtomatiko letos zelo lepo pripravila praznovanje 1. maja. Mladina je že dan pred praznikom okrasila tovarno in razobešila zastave.

Na pročelju tovarne je bila parola: »Vložimo vse sile za izpolnitev letnega plana«.

Sindikalna in mladinska organizacija sta pripravili zares lep in pester program. Izvajali so ga: Kulturno-umetniško društvo »Svoboda« Šentvid, gojenci vojaške akademije »Boris Kidrič«, Šentvidski jazz ansambel ter člani našega kolektiva.

Predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice Zdravko Košir je spregovoril o pomenu praznika delovnih ljudi, ki so si priborili svobodo in delavsko samoupravljanje. Danes se borimo za dvig proizvodnje, za dvig življenjske ravni ter za uveljavljanje socialističnih odnosov. Tov. Košir je govoril tudi o težavah, s katerimi se srečujemo v proizvodnji, o perspektivi naše »Iskre« ter o potrebi po tesnejšem sodelovanju in zblizevanju med kolektivi celotne »Iskre«.

Proslava je lepo uspela, vendar pa to, da program ni bil predhodno objavljen, ne bi smelo biti vzrok, da je udeležba bila manjša kot 50 odstotkov. Težko je razumeti, da nad polovico delavcev ni čutilo potrebe, da bi se udeležili proslave svojega največjega delavskega praznika!

M. Mitrović

Z A R E S Č U D E N P O J A V I !

Iz leta v leto proslavljamo v naši tovarni lepo in z veliko prizadevnostjo naše velike praznike. Iz leta v leto pa prav tako opažamo, da se mnogi člani kolektiva odtujujejo tej lepi navadi in smatrajo proslavo za nekaj odvečnega, nekaj kar ne smatrajo za svoje in za nujno potrebo vsakega zavednega državljana. Ta odklon je bil posebno viden prav letos ob praznovanju 1. maja. Toliko nediscipliniranosti in uhajanja domov, tudi čez plot — še nismo doživeli.

Pa se vprašajmo: Ali ni 1. maj naš praznik, praznik delovnega človeka in, da je ta praznik posvečen prav delu, to je nam samim. Ali se ne zavedajo vsi, ki so tako rekoč pobegnili med plačano uro domov ali kamorkoli, da so pobegnili pred samim seboj, pred svojo delavsko zavestjo. Jim je beseda delo, delavec le krinka in pot do zaslužka? S tem ne mislimo fizičnega delavca, saj smo delavci vsi od intelektualcev pa do zadnjega fizičnega delavca. V tem sklopu

pobeglih so bili eni in drugi, da tudi tisti, ki bi morali po uradni dolžnosti skrbeti, da se kaj takega med plačano uro ne bi dogajalo.

Pa k stvari: Šefi oziroma tisti, ki so upravičeni podpisovati izhodnice, so ta dan podpisali do 12. ure 300 dovolilnic za izhod!? Koliko teh dovolilnic je šlo na račun privatnih neplačanih izhodov!? Nekaj po trinajsti uri je bilo videti velike gruča ljudi pred izhodnimi vrati (največ jih je bilo iz produkcije) izvzeta pa ni bila nobena ekonomska enota. Nekateri so lezli preko vrat in izsiljevali izhod, čeprav vratar tega ni smel dovoliti. Ko je pripeljal tovorni avtomobil, je vsa velika gruča nasilno vdrla skozi vrata! — Tudi po hodnikih in dvorišču so se sprehajali mnogi in mnoge, v montaži, kjer je bila proslava pa je bilo še dosti prostora, čeprav so bili dohodi natrpani z nestrpnosti, ki mislijo, da držijo s tem sekunde za rep.

Kdo je kriv taki nedisciplini med plačano uro? Odgovor je vedno in povsod isti: krivi so tisti, ki so po uradni dolžnosti dolžni skrbeti za red in disciplino po svojih odložitvah med uradnimi urami. Poleg te dolžnosti, pa naj bi bila zavest svobodnih ljudi v socialistični državi tista, ki nas bo vodila k pravemu spoznanju — kje je naše mesto ob tako pomembnih praznikih.

Tajništvo sindikata je na svoji prvi seji to nediscipliniranost in pomanjkanje zavesti — ostro obsodilo, in bi kazalo vse izpade nediscipliniranosti ob takih prilikah javno obravnavati in ukrepati po pravilniku o disciplini v naši tovarni, ker taki pojavi jemljejo politični ugled vsemu kolektivu.

K. B.

Recitacija pionirk je podžgala udeležence proslave

V tovarni avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici

Letošnja prvomajska proslava je bila tudi v našem kolektivu zelo pestra in uspela.

Zbor, ki je zapel za začetek nekaj partizanskih pesmi, je požel velik aplavz.

V kratkem in jedrnatem govoru je govornik orisal pomen 1. maja v svetu in pri nas. Važnost 1. maja je izzvenela tudi v zborni recitaciji in v recitaciji mladinke.

Presenečeni smo bili nad nastopom učencev Glasbene šole iz

Šempetra, saj so jasno pokazali, da je v njih polno volje in energije, ki se bo nekoč izrazila tudi drugje in ne samo na internih proslavah.

Za konec nas je presenetil »Iskrški kvartet«, ki nas je zvalil v veselo prvomajsko rajanje. Kljub temu, da je bila proslava po delovnem času, je bila udeležba precejšnja, kar jasno kaže, da se naši delavci zavedajo pomena 1. maja.

PROIZVODNJA V I. TROMESEČJU

V letu 1961 je poslovna enota Kranj dosegla letni plan le za 91,9 %. Vendar je pa proizvedla za 13,5 % več, kakor v letu 1960. Vrednost proizvodnje je znašala 11.323 milijonov din z Novo Gorico. Če pa Novo Gorico odštejemo, pa znaša vrednost 9,297 milijonov dinarjev. Za leto 1962 je bil postavljen plan v višini 10 milijard 718,720.000 dinarjev. To se pravi dobrih 15 % več, kakor je znašala proizvodnja v preteklem letu. Tako majhno povišanje je bilo predvideno zato, ker so kapacitete že preveč zasedene in deloma tudi zaradi razmeroma slabega uspeha v preteklem letu. Za prvo četrletje je bila po družbenem planu predvidena proizvodnja v višini 2,705 milij. dinarjev. Zaradi velikih potreb na tržišču smo se pa odločili, da si moramo postaviti višjo nalogo in obstoječe kapacitete izkoristiti do skrajnosti. Za prvo četrletje je bil predviden interni plan v višini 2,929.000 din. Kljub visoki zadolžitvi je pa poslovna enota Kranj s prizadevnostjo vseh članov kolektiva uspela izpolniti in celo preseči tudi to nalogo. Tako je bila v mesecu januarju dosežena proizvodnja v višini preko 985 milij. v februarju preko 954 milij. in v marcu preko 1,102 milij. dinarjev in je bil s tem mesečni interni plan v januarju presežen za 4,7, v februarju za 3,4 in v marcu za 3,5 %. Tako smo interni plan za prvo četrletje presegli za 3,8 %, družbenega pa za 12,5 %. Od letnega plana smo v prvem četrletju proizvedli 28,4 %.

Če nam bo proizvodnja v prihodnjih mesecih tekla vsaj tako, kot nam je prvo četrletje, potem lahko pričakujemo, da bomo v le-

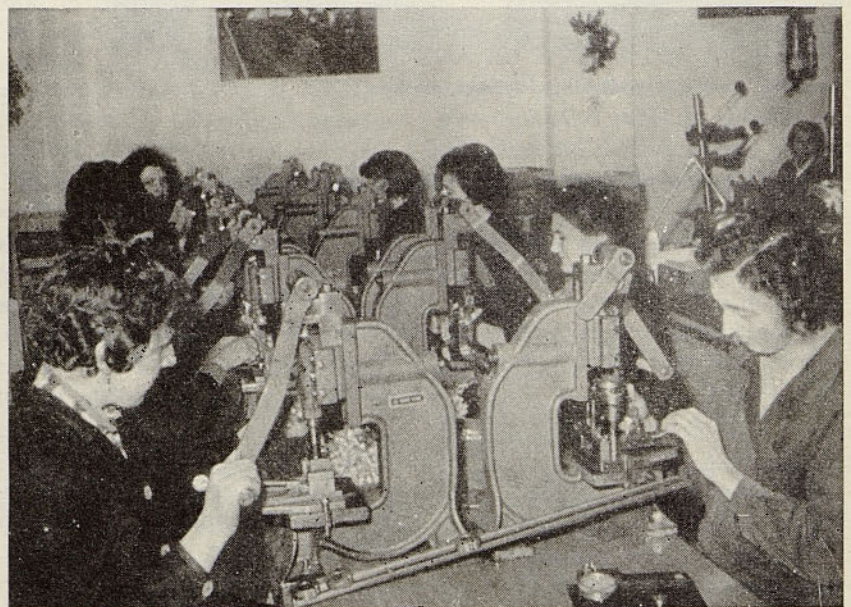
tošnjem letu dosegli proizvodnjo preko 12 milijard din in presegli družbeni plan za 13 %. Ob predpostavki, da bi nam proizvodnja v naslednjih mesecih stekla vsaj tako, kot v prvem četrletju, lahko pričakujemo, da bomo v letošnjem letu proizvedli za 25% več, kot v letu 1961.

V letu 1959 je znašala proizvodnja Iskre Kranj 7,3 milijarde din. Če pa k proizvodnji, ki je predvidena za letošnje leto v Kranju, prištejemo še Novo Gorico, potem upamo, da bo v letošnjem letu dosežena proizvodnja v višini cca 14,6 milijard, to se pravi, da bo v treh letih proizvodnja podvojena.

Seveda pa je bilo treba za uspeh v prvem četrletju vložiti poseben napor. Znano nam je, da v Kranju primanjkuje tako kapacitet prostora, kakor tudi opreme. Obstoječa

oprema je zelo izrabljena, saj imamo v sami proizvodnji zelo malo novih strojev. Za izpolnitev letošnjega plana smo se morali odločiti, da začnemo na kritičnih strojih delati tudi v tretji izmeni in to seveda postopoma. Tako imamo danes v tretji izmeni zaposlenih že skoraj 100 ljudi. V tretji izmeni dela sedaj že del avtomatov, revolverskih in malih stružnic, rezkalnih strojev, stiskalnic, del lakirnice in vse bakelitne stiskalnice. V naslednjih mesecih bomo prisiljeni tretjo izmeno še pojačati. Brez dvoma predstavlja delo v tretji izmeni za delavce izreden napor, poleg tega pa pri nočnem delu ne moremo od njih pričakovati istega učinka kot pri dnevnem delu. Truditi se bomo morali, da pridemo čimprej do novih strojev in da

Posnetek iz proizvodnje v obratu Lipnica

Iz montaže radijskih sprejemnikov v obratu Sežana

bomo lahko tretjo izmeno zmanjšali, ne pa povečali.

V letošnjem letu se trudimo, da bomo posebno povečali proizvodnjo tistih izdelkov, ki so za tržišče najbolj kritični. To so posebno stikala in tel. centrale, ki smo jih letos povečali z ozirom na lansko leto za 50 %. Še bolj se bomo morali truditi tudi za povečanje proizvodnje kinoakustike, za katero imamo sedaj zelo dolge dobavne roke.

Kakor pretekla leta, se je tudi v letošnjem letu tovarna zelo trudila, da še bolj specializira proizvodnjo. Poleg že urejenega obrata v Lipnici, ki je zelo povečal proizvodnjo števcov pogovora, tudi obrat Otoče dela že zelo samostojno. Za Otoče se v Kranju v glavnem izdelujejo le še sestavni deli iz bakelita in tisti, ki jih izdelujemo na avtomatih. V prihodnjem mesecu, ko bo urejena tudi galvanika, v Kranju skoraj ne bomo izdelovali drugih delov, kakor tistih, ki se izdelujejo na avtomatih in v bakelitnih delavnicah. Razmeroma precej de-

lamo v Kranju še za Novo Gorico. Nujno je, da ta pride čimprej do novih strojev, saj je prevoz sestavnih delov razmeroma drag, poleg tega pa zaradi velike oddaljenosti ni možna dobra povezava. Obrat v Novem mestu je še v izgradnji. Velik pomen za nadaljnjo specializacijo podjetja je pripojitev Špika, kjer je predvidena proizvodnja kontaktorjev. Del dosedanje proiz-

vodnje je že opuščen in delavci iz Špika se že priučujejo novemu delu. Računamo, da bo montažo prvih izdelkov mogoče prenesti v novo EE Špik že v začetku maja.

S preseganjem letošnjih nalog, kakor tudi z nadaljnjo specializacijo, prispeva poslovna enota v Kranju k nadaljnjim uspehom Iskre, v korist članov kolektiva, v korist celotne Iskre in skupnosti. **A. G.**

V tovarni avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici

Tovarna avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici je v I. četrletju letošnjega leta, z ozirom na celotno zadolžitev, dosegla dokaj slab rezultat. Ta rezultat tudi v primerjavi z lanskoletnim rezultatom za isto obdobje ni razveseljiv. Potrebni bodo zelo veliki napor, če bomo hoteli, da vsaj delno nadoknadimo izpadlo proizvodnjo v I. četrletju. Naša tovarna nastopa kot pomemben kooperant motorne in avtomobilske industrije in je kot

taka često povzročitelj njihovih zastojev v proizvodnji.

Dva momenta sta, ki sta na slab rezultat I. četrletja največ vplivala in, ki ju je treba poudariti:

1. nezadostne strojne kapacitete, s katerimi razpolagata kranjska tovarna, kakor tovarna v Novi Gorici;

2. nereden dotok reprodukcijskega materiala iz uvoza in od strani domačih dobaviteljev.

Poznano je, da je tovarna v Novi Gorici začela z obratovanjem že v februarju 1960. leta. Oprema tovarne se pa sestoji samo iz tiste opreme, ki je bila prenešena iz kranjske tovarne, zato je ta, za proizvodnjo, ki je v letu 1962 za 40 odstotkov večja od tiste v letu 1960, nezadostna in zelo pomanjkljiva. Zato tudi leži eden od glavnih vzrokov neizvrševanja plana prav v nezadostni strojni opremi.

Velike težave nam povzročajo tudi nezadovoljiv dotok reprodukcijskega materiala. Zelo kritičen je material iz uvoza, nič manj pa tudi od domačih dobaviteljev. Prav posebne težave nam povzročajo bakreni polproizvodi, razni bakreni profili, ki jih uporabljamo za izdelavo kolektorjev. Tu se dogaja, da naše domače tovarne »Novkabel« v Novem Sadu in Valjarna bakra v Sevojnem, nam potrebnih profilov ne dobavijo v pravem roku in v potrebnih količinah, zaradi tega, ker te polproizvode izvažajo, pri nas pa stoji proizvodnja izdelkov, ki jih avtomobilska industrija in industrija traktorjev nujno rabita za finalizacijo proizvodov za izvoz.

V teku je rekonstrukcija tovarne, ki pa ne teče kakor bi bilo želeli. Galvanika, ki bi morala biti gotova že jeseni leta 1961, še danes ne obratuje. Avtomacija, ki je ta dela prevzela, je zelo zavlekla izdelavo

projektov in dostavo ponudb za dodatna dela. V lanskem letu smo mislili, da je začetek obratovanja galvanike odvisen samo od dovršitve gradbenih del, za katera dalj časa ni bilo mogoče dobiti izvajalca, sedaj pa, ko je že tri mesece, odkar so gradbena dela zaključena, galvanske naprave v vrednosti okoli 20 milijonov dinarjev na mestu, pa moramo še najmanj 3 mesece čakati, da se dokončajo še ostala dodatna dela, za katera smo šele pred nekaj dnevi dobili ponudbo.

Odveč bi bilo govoriti kakšne važnosti je za nas ta objekt, saj je to poznano že slehernemu članu kranjske in goriške ISKRE, resnica pa je v tem, da na tem delamo že dve leti, ugotovitev pa, da smo zelo počasni.

Te dni, ko se je vrnila skupina naših strokovnjakov, ki so bili v vzhodnih državah, smo ugotavljali, da nam bo skoraj v celoti mogoče izkoristiti kredit Jugobanke, v znesku 238.000 dolarjev, ki je na razpolago za goriško tovarno. Z opre-

mo, ki je tu predvidena in še z delom domače opreme, pa bo za prvo fazo, to je do sredine leta 1963, skoraj v celoti rešen problem strojnih kapacitet tovarne avtoelektrike.

Ostane nam še problem reprodukcijskega materiala, ki pa ni nič manjši in zelo pogosto vpliva na to, da so že itak majhne strojne kapacitete včasih celo neizkoriščene.

V I. kvartalu leta 1961 je bilo izdelanih izdelkov za 433.000.000 milijonov dinarjev. V I. kvartalu leta 1962 pa za 432.753.400 milijonov dinarjev.

Po planu pa predvidevamo v letošnjem letu za 2,703 milijonov din izdelkov, v lanskem letu pa smo izdelali za 2,080 milijonov din. Iz tega vidimo, da predvidevamo v letošnjem letu povečanje za 30 odstotkov, realizacija proizvodnje v prvem kvartalu letošnjega leta pa nam ne daje dovolj jamstva, da bi predvideno proizvodnjo v letu 1962 tudi dosegli.

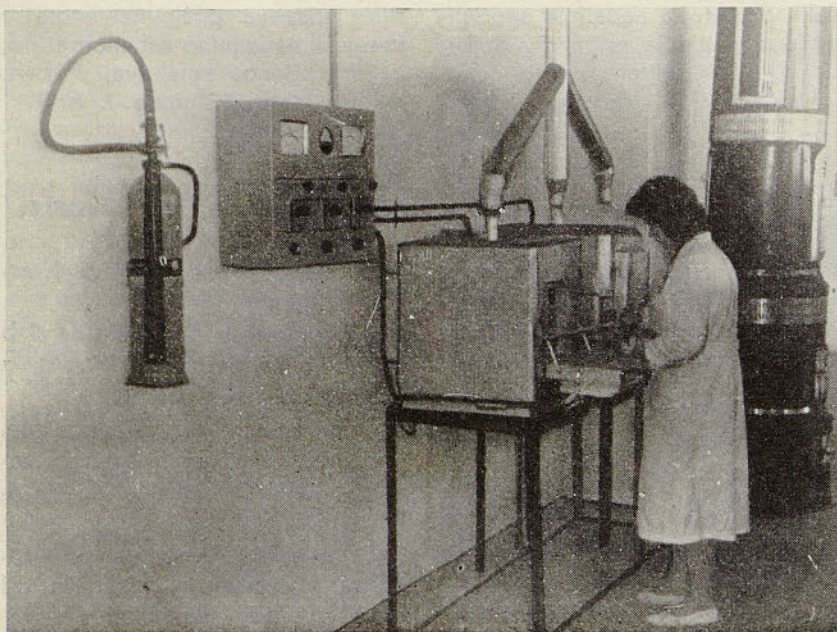
V tovarni električnih aparatov v Ljubljani

Proizvodnja v Iskri — tovarni električnih aparatov v Ljubljani je potekala v prvem četrtletju tega

leta kljub velikim težavam, s katerimi so se morali boriti člani kolektiva, organi samoupravljanja in vodstvo poslovne enote, v mejah planiranih finančnih nalog. Plan blagovne proizvodnje je bil izvršen z 98,36 odstotka v odnosu na dinamični plan, pri tem pa ni upoštevana finančna realizacija izvršenih servisnih uslug in prodaje rezervnih delov iz skladišča polizdelkov, ki to izvršitev povečajo za 4,22 odstotka. Zato je kolektiv s svojimi uspehi v proizvodnji lahko upravičeno zadovoljen, posebno če ob tem vemo še to, da je letni dinamični plan napet dokaj enakomerno, proizvodnja v tovarni z relativno visokim odstotkom maloserijskih izdelkov pa ni v začetku poslovnega leta nikoli stabilizirana, ker ni dovolj konkretnih, posebno investicijskih naročil, in le ta dotekajo nekako ustaljeno šele v drugi tretjini leta, kot so to pokazale dosedanje izkušnje.

Težave pri izvrševanju plana pa je v letošnjem letu povečevalo še

Delo na pomožni keramični peči v obratu Žužemberk

več faktorjev, ki so posebno v tem kolektivu bistveno vplivali na izpolnjevanje planskih nalog in niso dovoljevali še boljšega izkoristka vseh razpoložljivih kapacitet. Že ekonomska analiza dveh dodatnih podatkov kaže, da pa te težave trenutno še naraščajo in da stoji pred nami vsi velika odgovornost, kako tudi v drugem tromesečju zagotoviti proizvodni uspeh in odločno izboljšati finančni rezultat tega uspeha.

Na skladišču poslovne enote je namreč ostalo 52,286.000 din neprevzetih izdelkov, na skladišču PSO pa je zaloga izdelkov iz poslovne enote tovarne električnih aparatov narasla v prvem tromesečju za okoli 100,000.000 din. (Računano v bruto znesku po prodajnih cenah).

Organi samoupravljanja so zato v prvem tromesečju 1962 nenehno spremljali izvrševanje planskih nalog, analizirali uspehe in neuspehe pri tem delu ter sprejemali ustrezne sklepe. Vse njihovo delo pa je slonelo na odstranjevanju vzrokov vseh težav, ki so ovirali plansko proizvodnjo in ki so bili v glavnem naslednji:

— Proizvodnja kontaktorjev je bila v tekočem letu planirana previsoko, ni bilo dovolj resno upoštevano vprašanje dvojne proizvodnje podobnih izdelkov v dveh poslovnih enotah — v Ljubljani in v Kranju.

— Prodaja in uspešen nastop na tržišču je tako onemogočen, ker so si taki podobni izdelki več ali manj konkurenčni in večje reklamiranje ene tipe onemogoča uspešen plasman druge tipe.

— Kontaktorska vrsta poslovne enote v Ljubljani je sicer starejše izvedbe, ni pa vezana na uvoz, ker je proizvodnja usvojena in so vse surovine iz domačih virov. Proizvodnja kontaktorjev in z njimi vezanih bimetalnih relejev pa je v poslovni enoti v Ljubljani predstavljala v letošnjem letu 60 odstotkov njene proizvodnje. Proizvodnja relejev pa je doslej zajemala le okoli 30 odstotkov kapacitet, a signalno-varnostne naprave, ki so šele v razvoju in predstavljajo doslej izrazito individualno in maloserijsko proizvodnjo, so dopolnjevale z

Od natančnosti in produktivnosti na vsakem delovnem mestu je odvisen naš skupni uspeh

okoli 10 odstotki program te poslovne enote.

— PSO je v mesecu februarju sicer dostavila rebalans plana, ki pa ni bil dovolj eksakten niti v pogledu relejev, a problema proizvodnje kontaktorjev se sploh ni dotaknil in ni rebalansiral planiranih količin. Šele koncem tromesečja je bila dokončno potegnjena razmejitvena črta v proizvodnem programu na tem področju. Po daljših pregovorih je bil končno le sprejet sklep, da tovarna v Ljubljani opusti proizvodnjo zračnih kontaktorjev in ti naj se odslej proizvajajo le v novem obratu v Kranju (Špik). S tem mora pač enota v Ljubljani preusmeriti skoraj dve tretjini svoje proizvodnje, izvršiti ponovno rebalansiranje plana, opraviti bistvene premike v delovni sili in njeni kvalifikacijski strukturi in s pospešeno silo delati na osvajanju nove proizvodnje, posebno na področju signalno-varnostnih naprav in njihovih elementov, relejev in relejskih kombinacij. Takšna preusmeritev pa v teku leta, ob vseh ostalih ekonomskih in proizvodnih težavah, predstavlja skoraj nepremagljivo oviro v planskem delu.

Iz vsega zgoraj navedenega pa izvirajo še nekatere nove težave, ki so bistvene za analizo in progra-

miranje nadaljnjega dela, a pokazale so vso ostrino že pri reševanju planskih nalog v prvem tromesečju.

To je v prvi vrsti uvoz surovin, ki je pri relejih in novo programirani proizvodnji s povprečno 20 do 25 odstotnih potreb po izdelku dodatna obremenitev, ki v letošnjem letu ni bila planirana zaradi predvidene domače surovinske baze pri proizvodnji kontaktorjev. Pomanjkanje deviznih sredstev, oziroma limit na osnovi lanskoletnega uvoza, to situacijo še bistveno slabšata.

Releji, oziroma relejske kombinacije se izdelujejo večinoma po individualnih naročilih, ki ne prenesejo široke in popolne tehnološke obdelave in zahtevajo zato višje kvalificirano delovno silo, katere ni dovolj na razpolago. Ta problem je zelo oster posebno v dobropoljskem obratu, ki je tako postavljen skoraj pred vprašanje svojega nadaljnjega obstoja!

Individualna proizvodnja, posebno signalno-varnostne naprave potrebuje tudi večje prostorske kapacitete, katere pa trenutno niso na razpolago. Delo na tako zahtevnih napravah v sedanjih pogojih predstavlja prekomeren napor proizvajalcev in ne dovoljuje popol-

nega izkoristka proizvodnih zmogljivosti. Popolnoma pa je onemogočeno kakršnokoli nadaljnje povečanje v tej smeri brez novih prostorov. Vsi ti pogoji in ostale težave v orodjarni, planskem oddelku, nabavi surovin, vodstvu proizvodnje in na samih delovnih mestih, katere je povzročila preusmeritev proizvodnje, so se posebno poka-

zali v prodaji izdelkov, v drugem tromesečju pa lahko že ostreje posežejo v celotno realizacijo plana.

To pa je vprašanje, ki naj ga to poročilo postavi predvsem pred člane kolektiva poslovne enote tovarne električnih aparatov v Ljubljani. Mislim pa, da je to vprašanje, mimo katerega ne bo mogel noben član kolektiva ISKRE.

PREGLED

plana. proizvodnje in prodaje v prvem tromesečju 1962 v poslovni enoti Tovarna električnih aparatov v Ljubljani

	V 000 din brutto			
	januar	februar	marec	Skupaj
1. Dinamični plan	139.218	147.482	158.572	445.272
2. Blagovna proizvodnja	127.515	141.236	169.238	437.989
3. Proizvodnja, servis in odprodaja polizdelkov	135.243	139.628*	181.881	456.752
4. Oddano v PSO	132.654	130.002	141.810	404.466
5. Prodano v PSO	80.823	107.907	115.936	304.666

* Del blagovne proizvodnje je bil realiziran v finančnem obračunu za mesec marec, zato prihaja v tabeli do navidezne anomalije v mesecu februarju.

Hop

V tovarni za elektrozeve v Ljubljani

Obrati Iskre — tovarne za elektrozeve so imeli po proizvodnem načrtu v I. tromesečju letošnjega leta nalogo doseči proizvodnjo v višini 896,537.000 dinarjev.

To nalogo, ki je za nad 314 milijonov večja od proizvodnje, ki je bila dosežena v lanskem I. tromesečju, je delovni kolektiv tovarne za elektrozeve kljub vsem priza-

devanjem ob precejšnjih objektivnih težavah, ki so vplivale na izpolnjevanje proizvodnih nalog, izpolnil v višini 759,441.000 din; to je nekako 85 odstotkov.

Spodnja tabela nam pokaže, kako je v tej proizvodni enoti Iskre proizvodnja potekala po posameznih mesecih prvega tromesečja 1962.

Mesec	Blag. proizv.	Skupna proizv.	%
Januar	220,063.000	235,060.616	78,8
Februar	232,012.000	246,883.826	82,6
Marec	260,003.000	277,497.480	93
Skupaj	712,087.000	759,441.922	84,8

V prvih treh mesecih 1962 so pri izpolnjevanju proizvodnih nalog skoraj vsi obrati tovarne za elektrozeve imeli kopico težav, zaradi katerih niso mogli doseči predvidenega plana.

Obrat »Radiozveze« na primer ima največje težave z instrumenti

za merjenje. Le-ti so dotrajani in zaradi tega toliko odstopajo, da z njimi ni več mogoče solidno delo. Druga, prav tako velika je težava okrog nihajoče električne napetosti, kar nujno terja čimprejšnjo postavitev novega transformatorja. Razen tega pa zaradi stalne pre-

obremenjenosti obstoječe transformatorske postaje vsakodnevno prihaja do izpada električnega toka, ki traja tudi po uro. Posebno vprašanje je bila v I. tromesečju tudi dobava elektronk in kristalov za aparature. Elektronke obrat uvaža, kristale pa mu dobavlja beograjsko podjetje »M. Pupin«, ki je v tem času dobavilo premajhno količino, del teh kristalov pa je bil celo defekten in tako niso uspeli kompletirati predvidene serije aparatov.

V obratu »Elektronika« v Horjulu so prav tako zaradi pomanjkanja ustreznih materialov imeli težave z izpolnjevanjem plana. Manjkale so jim elektronke iz uvoza, nadalje super pertinaks, Ms pločevina, tlivke in drugo, česar niso prejeli pravočasno ali v zadostni količini. Delno pa so v tem obratu imeli težave tudi s kooperanti, ki niso pravočasno dobavili potrebnih polizdelkov. Obrat »Magneti« je imel največje težave z uvozom kobalta, zaradi pomanjkanja te surovine je proizvodnja zastala za daljšo dobo, kar je seveda onemogočilo izpolnitev planiranih obveznosti.

V obratu »Žarnice« so imeli zlasti v januarju in februarju občutne težave zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala, zlasti balonov in podstavkov za male avtomobilske in sofitne ter enonitne žarnice. V marcu je prišlo do okvare peči za prežarevanje špiral za žarnice. Delno so si v tem kritičnem obdobju pomagali s pečmi Instituta za elektroniko, svoj delež pri neizpolnitvi planskih nalog tega obrata pa je prispeval tudi zlasti v marcu visok izpad delovne sile, saj je bilo v bolniškem staležu kar 16 delavk.

Obrat »Kondenzatorji« v Semiču ni imel posebnih težav z materialom, pač pa je imel težave z ohišji, katerih ni dobil zadostno količino od kooperanta na lgu in so bila tudi ta nekvalitetna. Tudi v tem obratu je bilo v I. tromesečju, zlasti pa še v marcu, precej izgub delovnih dni zaradi bolezni, medtem ko je ob koncu tromesečja primanjkovalo kositrne in bakrene plati-rane folie, kakor tudi nibrena D 88 in araldita.

Obrat »Keramika« v Vižmarjih je vse tri mesece svoje planske obveznosti izpolnjeval in celo tudi

presegal, medtem ko je v obratu Žužemberk delal preglavice izmet zaradi poskusnega obratovanja tunnelske peči za žganje metalizacije, bilo pa je tudi več prekinitev na električnem omrežju. Medtem ko je obrat v Žužemberku februarско nalogo izpolnil s 101,5 %, je v marcu dosegel celo 109,5 % izpolnitev proizvodnega plana.

V obratu »Feriti« so slabši uspeh dosegli v januarju, posebno na račun slabe kvalitete termistorjev UN 101, v februarju pa je plan presegal za 16,5 %, medtem ko je v marcu svoje obveznosti izpolnil

celo s 136 %. Nekaterih izdelkov je bilo sicer izdelanih manj (po naročilih), predvsem zaradi nedobavljenih količin sestavnih delov, zlasti kopic za termistorje UN 101.

Obrat »Upori« je januarja izpolnil plan s 119,5 %, v februarju pa le s 96 %, ker dobavitelji niso dostavili zadostnih količin sestavnih delov, delno pa zaradi iztrošenosti orodij. V marcu proizvodne naloge ta obrat ni izpolnil zaradi precejšnje izgube delovne sile, zaradi bolezni ter zlasti zaradi pomanjkanja potrebne bakrene žice, ki je podjetje »Novkabel« ni dobavilo pravočasno.

V tovarni za elektroniko in avtomatiko

Tudi v tej poslovni enoti letošnje prvo tromesečje proizvodnja iz objektivnih vzrokov ni potekala tako, kot bi bilo želeli. Delovni kolektiv Tovarne za elektroniko in avtomatiko je v danih pogojih dal vse od sebe, da bi dosegel čimboljši proizvodni uspeh, vendar je bila dolga vrsta težav, ki so ovirale proizvodnjo in izpolnjevanje planskih obveznosti.

Najprej k tej ugotovitvi številke. Poslovna enota Iskra — tovarna za elektroniko in avtomatiko bi po proizvodnem planu v I. tromesečju 1962 morala izdelati za 1 milijardo 389,205.000 dinarjev — zaradi težav in objektivnih zadržkov pa je v tem obdobju uspela izpolniti le 44,8 % proizvodnje naloge, v vrednosti izraženo za 622, 876.000 dinarjev.

Najslabše je tekla proizvodnja v mesecu januarju, ko je ta poslovna enota izpolnila le 36,1 % mesečnega proizvodnega plana. Za tak proizvodni rezultat je bilo dovolj objektivnih razlogov. V obratu Sežana je bil proizvodni uspeh slab zaradi nepripravljenosti za proizvodnjo tranzistorskih sprejemnikov Bled, zaradi prepozne dobave kaset za aparate Vesna 60, zaradi nedobavljenih NTK uporov in kondenzatorjev, vrtilnih kondenzatorjev. Izvršitev plana proizvodnje sprejemnikov Soča 60 ni bila problematična, pač pa je pri sprejemnikih Triglav 60 prišlo do večjega

zastoja, ker zaradi pomanjkanja deviz obrat ni prejel zadostne količine gramofonov iz uvoza. Pri sprejemnikih Bled 60 je pozna dobava zadostnih količin potencijetrov, tranzistorjev in vrtilnih kondenzatorjev iz uvoza zakasnila proizvodnjo, vendar je upati, da bo v prihodnje ta proizvodnja tekla normalno.

Tudi pri proizvodnji televizijskih sprejemnikov so in še nastopajo težave zaradi nezadostnih količin in prepozne dobave potrebnih sestavnih delov. Bolje je v prvem tromesečju potekala proizvodnja akustičnih naprav — zvočnikov in zvočnih omaric, pri čemer ni bilo večjih problemov in zastojev, razen dobav 1 W lončkov iz podjetja v

Čačku, kar pomeni resno oviro za prevzemanje in izdobavo večjih naročil, zlasti v krajših dobavnih rokih.

Proizvodnja avtomatskih gramofonov AG 5 še vedno ni stekla, zaradi stalnih sprememb in dopolnitev, prav tako pa tudi zaradi še ne dobavljenih igralnih motorčkov iz uvoza. Pri tem je pereče tudi vprašanje domačih kooperantov, ki niso doslej v rokih dobavljali dovolj kvalitetnih sestavnih delov. Za preciznejšo proizvodnjo nekaterih delov pa v obratu Pržan tudi ne ustrezajo že preveč iztrošeni stroji.

Pri proizvodnji sestavnih delov so glede na povečani obseg proizvodnje najbolj pereči dobavni roki kupcem, težave pa povzročajo tudi nekateri uvozni materiali.

Zelo problematična pa je bila v I. tromesečju proizvodnja telekomunikacijskih naprav, predvsem zaradi potrebnih instrumentov, prav tako pa tudi zaradi pomanjkanja nekaterih uvoznih in domačih materialov in transformatorjev, ki jih je prepozno izdelal obrat v Sežani.

Tudi v ostali proizvodnji je največjo oviro pomenil uvozni reprodukcijski material, ki ga ni bilo dovolj zaradi deviznih težav, ali pa je le-ta prispel prepozno, da bi obrati lahko pravočasno izvršili svoje planske naloge. Prav tako problematična pa je dobava sestavnih delov od strani kooperantov, to je poslovne enote v Kranju, podjetja M. Pupin in drugih.

Mladina našega podjetja se kaj rada spoznava z našimi obrati. Na sliki: Kranjčani na obisku v Dobropolju

PRODAJA V I. TRIMESEČJU LETA 1962

Še nekaj dni in prešli bomo v drugo leto delovanja naše Prodajno servisne organizacije. Prvi kvartal tega leta je za nami.

Začetne težave okrog utrditve organizacijskih principov smo premostili in vse pomanjkljivosti, ki so se dogajale v prvih mesecih po združitvi, so v glavnem odpravljene. Lanskoletne izkušnje so nam bile temelj za nadaljnje delo v letošnjem letu in kljub težki situaciji na tržišču smo dosegli dokaj zadovoljive uspehe.

Glede na nove gospodarske predpise so se pojavile nove težave. Kupci morajo imeti za nabavo vnaprej preskrbljena sredstva, to se pravi, ne smejo kupovati nobene blaga, če nimajo možnosti za kritje svojih obveznosti.

Grosistična podjetja so zaradi teh predpisov zelo previdno sklepala pogodbe. Pri večini pogodb smo morali pristati na mesečne dobavne roke, kar je glede na stalno pomanjkanje reprodukcijskega materiala (domačega, kakor tudi uvoženega) zelo zaskrbljujoče, ker vemo, da proizvodnja nima možnosti popolnoma se prilagoditi dinamiki tržnih potreb.

S strani prodaje so bili proizvodnim poslovnim enotam dostavljeni prodajni plani v analizo oziroma v pregled že meseca septembra 1961. Dokončni plani pa so bili z nekaterimi poslovnimi enotami dogovorjeni šele v mesecu marcu letošnjega leta. To nam je povzročalo velike težave pri sklepanju pogodb.

Po zadnjih korekcijah proizvodnih planov znaša plan za leto 1962 22.332 milijonov dinarjev, od tega za domače tržišče 20.604 milijonov in za izvoz 1.728 milijonov. V tem

planu niso zajeta nekatera stikala tovarne ISKRA, Kranj, ker plan še ni dokončno dogovorjen in električno orodje (Perles), za katero je odprto vprašanje deviznih sredstev. Predvidevamo, da se bo glede na

telefonija	3.885,759.000 din
merilna tehnika	3.613,249.000 din
kinoakustika	1.154,516.000 din
avtoelektrika	3.087,529.000 din
stikalna tehnika	1.166,853.000 din
polvodniki in usmerniške naprave	131,114.000 din
elementi	1.064,137.000 din
radio in TV naprave	3.095,123.000 din

Skupaj	17.189,280.000 din
--------	--------------------

V odnosu na letni plan prodaje predstavlja to 77 %.

Če upoštevamo, da je minil šele prvi kvartal, je vrednost zaključkov v iznosu 17 milijard glede na splošno tržno situacijo zelo ugodna.

Planska zadolžitev za prvi kvartal znaša 5.140 milijonov, realizacija plana za znaša 4.387 milijonov oziroma 82 %. Vzroki za nižjo realizacijo so v glavnem tile:

- neizpolnjevanje sortimentskega plana, kar povzroča daljše vezanje obratnih sredstev,
- neizvršena proizvodnja po količini,
- slaba struktura zalog po sortimentu,
- slabe plačilne zmožnosti kupcev (omejitev kreditov, likvidnost podjetij itd.),
- velike zaloge nekaterih naših izdelkov pri kupcih.

Če pri zgoraj navedenih pogojih upoštevamo dejstvo, da je po

ti dve postavki letni plan povišal za cca. 1 milijardo dinarjev.

Do 14. aprila 1962 smo zaključili pogodbe za 17.189,280.000 dinarjev, po panogah pa znašajo zaključki takole:

posameznih mesecih doseganje plana napredovalo, to je, da je v januarju bil plan dosežen samo 65,3 %, v februarju 96,1 %, v marcu pa je bil skoraj dosežen, to je 98,9 %, lahko konstatiramo, da je tendenca precej ugodna ter lahko z optimizmom gledamo na nadaljnjo realizacijo naših obvez.

V prid optimizma govori še en podatek, za katerega sodimo, da ga je vredno omeniti. Po naših statistikah znaša vrednost blaga, ki je prispelo na skladišče 4.255 milijonov dinarjev, realizacija pa, kot smo že omenili, znaša 4.387 milijonov dinarjev, to je za 3 % je večja od dotoka blaga, kar nam kaže tendenco znižanja starih zalog.

Na podlagi tega prikaza lahko zaključimo, da so predstoječe naloge velike in težke, da pa kljub vsem tem težavam ob dobrem sodelovanju proizvodnih poslovnih enot in PSO-ja in prizadevanju vsega kolektiva obstajajo pogoji za izvršitev prodajnega plana. P. S.

O TOVARNI ZA ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO

Kot podjetje smo izšli iz tedanjega Inštituta za elektrozeve v Ljubljani. Omenjeni Inštitut je bil ustanovljen 1947. leta z nalogo, da na povsem znanstveni osnovi razvija in pripravi proizvodnjo naprav s področja visokofrekvenčnih elektrovez in radio industrije ter vseh vrst sestavnih delov za te. Kot proračunski zavod se ta Inštitut ni mogel ukvarjati s proizvodnjo. Zaradi tega je bil iz njegovega sestava izdvojen del osebja in sredstev prototipnih delavnic, montaž, laboratorijev in pomožnih služb, ki so, ustrezno organizacijsko povezane, formirale 1. januarja 1951 gospodarsko organizacijo »Telekomunika-

cije«, industrijsko podjetje za elektrozeve, z odgovorno nalogo industrijske in serijske proizvodnje sestavnih delov in aparatov s področja zvez ter njihovega nadaljnega razvoja.

Ker Telekomunikacije do 1. julija 1952, ko so se uprava in del montaž ter orodnih in proizvodnih strojev že lahko preselili v prvi dograjeni objekt na Pržanu, niso razpolagale z lastnimi tovarniškimi prostori, so dejstvovale pač skupaj z Inštitutom pod isto streho, na Linhartovi cesti, pa so zaradi tega bile do takrat tudi službe komercialnega oddelka za podjetje in Inštitut skupne.

Naloga Inštituta za elektrozeve, o čemer smo pisali v 2. in 3. številki naše revije, so bile — razvijati in tehnološko pripravljati proizvodnjo električnih elementov in kompletnih aparatov ter s tem osamosvojiti državo od uvoza teh artiklov.

Ker tedaj v Jugoslaviji ni bilo ustreznega podjetja, ki bi te artikle prevzelo v proizvodnjo, je IEV v decembru 1950 ustanovil podjetje — TELEKOMUNIKACIJE.

Novoustanovljenemu podjetju je Inštitut za začetek dal narazpolago skoraj polovico svojih ljudi, iz skromne opreme pa nekaj strojev (večinoma iz reparacij) in instrumentov. V sklop novega podjetja sta bila vključena tudi obrata Šentjernej, ki je izdeloval upore in obrat Semič s proizvodnjo kondenzatorjev ter stavba v Pržanu, ki je bila tedaj še v izgradnji.

S postavitvijo proizvodnega programa in plana podjetja je bilo treba izpopolniti in izboljšati strojni park, opremiti delavnice in montaže z nujno potrebnim inventarjem, merilnimi pripravami — orodjem, kar je zahtevalo mnogo truda

Tovarna v Pržanu

Poslopje v Sežani, kjer teče proizvodnja radijskih sprejemnikov

in dela od majhnega števila strokovnih delavcev. Zaradi takih razmer je delo le počasi napredovalo.

Delna preselitev centralnega obrata v sredini leta 1952 na Pržan v nove prostore je pomenila za podjetje šele pravi začetek njegove organizacije, postavitve razširjenega programa za nadaljnjo graditev in dovršitev že začetih del na objektih.

S postopno dograditvijo stavbe na Pržanu so se selili tudi oddelki iz Linhartove ulice. S preselitvijo galvanike kot zadnjega oddelka v letu 1956 je bila izvedena dokončna koncentracija vseh oddelkov iz Linhartove ulice na Pržan. Med tem časom, to je leta 1953, je podjetje odkupilo od privatnika tudi delavnice za izdelavo skal in eloksacijo ploščic, ki so se vključile v tovarniške oddelke dne 1. februarja 1954 kot oddelek »JEŽICA«. Tudi ta novopriključeni oddelek je terjal

velike napore, da je prešel od obrtniškega načina izdelave na industrijsko proizvodnjo.

Proizvodnja elementov radijskih sprejemnikov in visokofrekvenčnih aparatov je z vsakim letom napredovala. Prav tako se je izpopolnjevala tudi organizacija tovarne. Oboje je imelo za posledico veliko pomanjkanje prostora. Zato je uprava tovarne sprejela ponudbo okraja Sežana, naj bi podjetje Telekomunikacije prevzelo v svojo last obstoječi objekt tovarne volnenih izdelkov (pletilstvo) in delno preselilo tjakaj montažo radijskih sprejemnikov. Prevzem se je izvršil sredi leta 1953. Montaža radijskih sprejemnikov je začela z obratovanjem meseca novembra istega leta.

Podobno je potekala tudi ustanovitev obrata elektrolitskih kondenzatorjev v Mokronogu. Tu je imel OLO Novo mesto prazno stavbo in velik presežek delovne

sile. Oboje je bilo mogoče izkoristiti s sodelovanjem našega podjetja, kjer bi bili morali prenehati s proizvodnjo elektrolitov, če bi si ne priskrbeli potrebnega prostora. Ker ni bilo denarnih sredstev za novo gradnjo, niti primerne prostora v Ljubljani, je delavski svet sprejel sklep o preselitvi oddelka elektrolitov v Mokronog. S tem se je zagotovil normalni razvoj temu oddelku in pomagano je bilo gospodarskim težavam pasivnega kraja.

V letih 1957/1958 je bila opravljena adaptacija prazne stavbe v Mokronogu. Dne 15. avgusta 1958 se je začela selitev oddelka, ki je bila končana 1. septembra 1958, ko se je začela poskusna proizvodnja v novih prostorih.

Leta 1958 sta se ob referendumu, ki naj bi določil prihodnji organizacijski odnos med ex TELEKOMUNIKACIJAMI in podjetjem INDUSTRI-

JA ZA ELEKTROZVEZE (bivšim Institutom za elektrozeve), oddvojila obrat Semič (kondenzatorji) in obrat Šentjernej (upori in potenciometri) od Telekomunikacij in se pridružila Industriji za elektrozeve.

Obseg proizvodnje v 10 letih lahko primerjamo z vrednostjo blagovne proizvodnje, ki se je gibala takole (podatki po planskih lastnih cenah):

v letu	v 000 din
1951	8.951
1952	183.915
1953	539.211
1954	851.445
1955	1.080.658
1956	1.204.370
1957	1.342.322
1958	1.450.013
1959	2.006.364
1960	2.169.046
1961	2.497.000
plan 1962	3.145.000

Vrednost proizvodnje v letu 1958 oziroma njen porast v primerjavi s prejšnjimi leti pravzaprav ni primerljiv, ker sta se, kot smo že navedli, v tem letu odcepila od našega podjetja obrata ŠENTJERNEJ in SEMIČ, katerih vrednost blagovne proizvodnje znaša 200 milijonov dinarjev.

Poleg omenjenih izdelkov so bili izdelani še vsi pripadajoči elementi za vgradnjo v sprejemnike kot so: tuljavni stavki, medfrekvenčni transformatorji, omrežni in izhodni transformatorji, pretikala in drugo.

K VF aparataram pa so bili izdelani tudi drugi pripadajoči spojni elementi, in sicer: dvovalovne zapore, spojni filtri, VF kretnice.

Radiomontaža je pričela z delom v letu 1952, z montiranjem sprejemnika SAVICA. Ta sprejemnik je imel še dosti kupljenih (predvsem uvoženih) sestavnih delov. Sledilo je postopno osvajanje teh elementov.

Začetne težave so bile velike, in sicer: materialne pri dobavi domačega in uvoženega materiala ter tehnične pri osvajanju, planiranju oz. lansiranju artiklov. Proizvodnja

radijskih sprejemnikov se je iz leta v leto stopnjevala.

V letu 1953 se je proizvodnja sprejemnikov RA razširila v novoustanovljeni obrat v Sežani. Pričeli so s proizvodnjo sprejemnikov BISTRA in KRAS. V splošnem se je izvajala praksa, osvojiti proizvodnjo novega sprejemnika v centralnem obratu ter ga šele nato prenesti v obrat, ko se je že vtekel v proizvodnjo. Z naraščanjem proizvodnje se je izpopolnjevala tudi tehnologija dela, usmerjanja in kontrole. Tržišče je postajalo vse zahtevnejše in s tem smo morali izpopolnjevati oziroma dvigati kvaliteto naši proizvodnji. Asortiment sprejemnikov se je širil: Savica kot standardni sprejemnik, Bistra kot mali ljudski aparat, ki se je naprej razvil v splošno znano VESNO, ki je je bilo do sedaj narejene že preko 100.000 kosov.

V letu 1960 je bil storjen v radioizvodnja zahtevnih UKV sprejemnikov SOČA. Tudi to tipo smo dokončno razvili in pripravili za serijsko proizvodnjo v centralnem obratu ter jo leta 1960 preselili v obrat SEŽANA.

Naš najbolj uspeli artikel je sprejemnik TRIGLAV z gramofonom. To tipo sprejemnika smo osvojili v letu 1959, leta 1960 pa smo ga že izročili v proizvodnjo obratu SEŽANA. Hkrati z osvajanjem novih sprejemnikov so bili osvojeni tudi pripadajoči mehanski in električni sestavni deli.

Vzporedno s povečanjem proizvodnje sprejemnikov v obratu SE-

ŽANA se je tu formirala tudi navijalnica za izdelavo vseh vrst omrežnih in izhodnih transformatorjev. Tu se nadalje izdelujejo tudi vsi pripadajoči specifični elementi za RA proizvodnjo.

Tehnični kader je uspešno sledil napredku radioindustrije v svetu. Danes predstavlja obrat v Sežani slovensko radioindustrijo.

V l. 1960 je bil storjen v radiotehniko še en korak naprej. V proizvodnjo smo dali tranzistorski sprejemnik na tiskanem vezju z oznako BLED. To popolnoma novo tehniko je podjetje z intenzivnim delom svojih strokovnjakov z uspehom osvojilo.

Naša druga dejavnost je proizvodnja televizijskih sprejemnikov. Prvi začetki proizvodnje segajo že v leto 1957. Bili so to sprejemniki domače konstrukcije. Kmalu zatem smo se lotili proizvodnje TV sprejemnikov po licenci PHILIPS v okviru pogodbe petih jugoslovanskih podjetij. Po tej pogodbi sledi postopno osvajanje vseh sestavnih delov, da naposled preidemo na domači TV sprejemnik. To velja za vseh pet jugoslovanskih kooperantov, ki naj bi osvajali le določene sestavne dele TV sprejemnika in si jih nato med seboj izmenjavali.

Poleg sprejemnikov TV po licenci Philips smo izdelali tudi serijo televizorjev iz madžarskega materiala ORION.

Število dosedaj izdelanih TV sprejemnikov je še majhno, vendar je pričakovati nagel porast te proizvodnje.

Obrat v Mokronogu

Delavka pri bronžiranju skal za radijske aparate

Eden od specifičnih sestavnih delov za TV sprejemnike je med-frekvenčni transformator, katerega proizvodnjo nameravamo osvojiti v našem podjetju. To je v sklopu letošnjega programa skupaj z na novo ustanovljenim obratom v VIŠNJI GORI.

Oddelek zvočnikov, predvsem pa izdelava membran, obstaja že od ustanovitve podjetja. Ti izdelki so se glede na kvaliteto zahtevnost v teku let zelo spreminjali. Od prvotnih treh tip se je asortiment do danes razširil še več kot petkratno. Temu primerno se je prilagajala tudi proizvodnja membran. Z osvojitvijo eliptičnih membran je postala naša proizvodnja zvočnikov samostojna. Od prvih začetkov do danes smo obdelali še vse tehnične podrobnosti, ki vplivajo na kvaliteto artikla. Opravljena proizvodnja nam je dala že takšne izkušnje, da si lahko pridržujemo prvenstvo nad to proizvodnjo.

Tudi s proizvodnjo elektrolitskih kondenzatorjev smo začeli že zgodaj. Prvi začetki so bili še skromni — laboratorijski, vendar smo te elemente že v letu 1953 vgrajevali v naše sprejemnike. Proizvodnja se je stalnoboljšala, razvijala in širila, čeprav v centralnem obratu ni imela možnosti pravega razmaha. Šele z ustanovitvijo obrata MOKRONOG, kjer se je dobil potreben prostor in smo namestili novo opremo, se je ta dejavnost razširila v samostojno proizvodnjo.

Od prvotno razvitih visokovolt-nih smo kmalu prešli k proizvodnji nizkovolt-nih elektrolitskih kondenzatorjev, tako da danes proizvod-

nja v Mokronogu lahko zadovolji še tako zahtevnega kupca.

Število preko 1.300.000 izdelanih elektrolitskih kondenzatorjev pove, da je kolektiv že povsem osvojil to proizvodnjo, jo izpopolnjuje ter jo bo še naprej izboljševal, kar ustreza tudi naši perspektivi.

Obrat za proizvodnjo skal je bil ustanovljen v letu 1954. V ta čas segajo tudi prvi začetki poskusne proizvodnje radijskih skal, najprej za domače potrebe, nato pa tudi za prodajo. Do danes so izdelali že preko 300.000 skal različnih oblik in velikosti. Tehnologija osvajanja proizvodnje in pa predvsem stalno izpopolnjevanje kvalitete izdelkov sta se iz leta v letoboljšala. Danes so ti izdelki že na veliki tehnični višini. Proizvodnja tega artikla je popolnoma samostojna.

Obrat za tehnični tisk na Ježici

Paralelno s proizvodnjo skal se je tam razvijala tudi proizvodnja oksidacije aluminija — napisnih ploščic. Uspeh tega kolektiva se je pokazal predvsem v zadnjih letih, ko je osvojil proizvodnjo sitotiska in izdelavo tiskanega vezja na kaširanem pertinaksu. Danes že zadošča ta proizvodnja našim potrebam kot tudi drugim potrošnikom.

Sitotisk in tiskano vezje predstavljata novo panogo v tem obratu in glede na široko uporabo obeh dejavnosti v moderni tehniki pričakujemo njuno nenehno razširjanje in s tem povečanje obrata.

Naša proizvodnja VF aparatov ima čisto svojevrsten pomen pri VF zvezah za potrebe jugoslovanskih potrošnikov. Po drugi svetovni vojni so bila sredstva za zveze v

Jugoslaviji zelo skromna. V zvezi s planom elektrifikacije Jugoslavije je bil izdelan tudi plan potreb naprav za zveze teh elektroenergetskih sistemov.

Po tem načrtu je bila l. 1949 ex IEV zaupana naloga, da se loti proizvodnje primernih aparatov v domači industriji. Tako je bil v l. 1950 postavljen v poskusno obratovanje na teren dosežek dveletnih intenzivnih prizadevanj VF zveze s prototipnimi aparati domače proizvodnje.

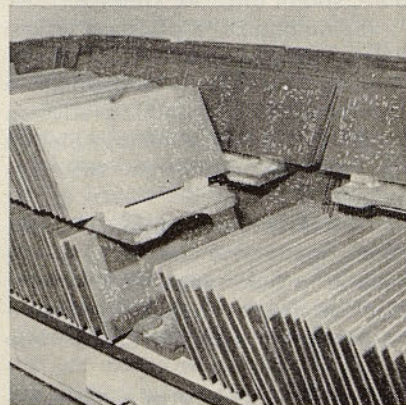
Po izkušnjah prve zveze se je podjetje Telekomunikacije lotilo izdelave prve serije teh aparatov (ET3) in jih izdelalo v letu 1952 10 kosov. Z leti se je ta tip izpopolnjeval in razvijal, tako da je bilo do sedaj izdelanih že 204 kosov teh aparatov (ET3-4-5).

Druga dejavnost na področju zvez so aparature za potrebe PTT prometa (KT) in drugih potrošnikov zvez. Teh aparatov je bilo do sedaj narejenih 399 kosov.

Poleg omenjenega je bilo izdelanih lepo število raznih posrednikov za posredovanje telefonskih pogovorov v dispečerskih enotah. Pri instaliranju navedenih naprav so za priključitev potrebne še druge dodatne spojne naprave, ki smo jih izdelovali prav tako v ustrežajočih količinah.

Proizvodnja vseh teh naprav je ena naših najzahtevnejših nalog in zato zahteva visokokvalificirane ljudi; teh in potrebnega instrumentarija pa še vedno primanjkuje. Kljub temu pa je delo s stalnim

Tranzistorskih sprejemnikov Bled bo kmalu dovolj na trgu. Na sliki: tiskano vezje za te aparate

trudom kolektiva vedno napredovalo. K osvajanju te proizvodnje so veliko pripomogli tehnološki prijemi in reorganizacija v poslovanju.

Osnovne delavnice so se razvile iz strojev, ki jih je prvotno dodelil IEV, in so se postopoma širile hkrati z naraščajočim programom. Današnji strojni park in oprema še vedno ne ustrežata čedalje večji proizvodnji sestavnih delov za montaže. Skupaj z oddelkom je naraščal tudi kader, se izpopolnjeval in sledil tehničnemu in organizacijskemu napredku proizvodnje.

Skupno s povečanjem proizvodnje se je razvijala tudi kontrola in s tem v zvezi izboljšanje kvalitete, predvsem po uvedbi statističnega kontroliranja. Pri mehanski in površinski obdelavi, ki morata rasti skupno z zahtevnostjo končnih izdelkov, smo uvajali novo tehnologijo in tehnološke prijeme.

Tudi orodjarna sledi zahtevam proizvodnje. Širi se po zasedbi, strojnem parku in zahtevnosti izdelkov. Iz prvotnega, od IEV dobljenega strojnega parka, se je oddelek formiral in dopolnil z najnovejšimi stroji, tako da predstavlja danes dokaj solidno orodjarno, ki s svojim delom v polni meri ustreza potrebam našega razvoja.

Na kraju bi omenili še dejavnost obrata v Semiču za papirne in

Naprava za VF zvezo EG-21

sljudne kondenzatorje ter obrata Šentjernej za izdelavo uporov in potenciometrov. Ta dva obrata danes, kot je že uvodoma navedeno, ne pripadata več matičnemu podjetju. Njuno delo se je pričelo pravzaprav naprej. To so osnove proizvodnje takratnega Inštituta za elektrozveze. Iz skromnih začetkov s predvsem doma izdelano opremo sta ta dva obrata že v času od 1951 do odcepitve v letu 1957 izdelala: uporov približno 7,5 milijonov, papirnih kondenzatorjev približno 4,8 milijonov, sljudnih kondenzatorjev okoli 1 milijon ter ustvarila tudi začetke proizvodnje

potenciometrov s preko 100.000 kosi.

Ti obrati se razvijajo dalje, modernizirajo in verjetno povečujejo, sicer ne več v okviru podjetja ex. Telekomunikacije, pač pa v sorodnem podjetju ex. IEV, vendar z istimi cilji, kot so naši: proizvajati čimveč, kar najceneje in kar najkvalitetneje, kar je tudi naše geslo.

Zgornja sestavek smo povzeli iz brošure, ki je bila izdana ob 10-letnici podjetja »Telekomunikacije«. V prihodnji številki bomo opisali rast te poslovne enote Iskre v poslednjem obdobju, kakor tudi vse njene obrate.

Gojenci šole za telekomunikacije v Novi Gorici

Učenci in učenke 3. letnika šole za telekomunikacije so pred časom obiskali Iskro — tovarno avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici. Ob tej priložnosti so si podrobno ogledali to tovarno in njeno proizvodnjo. Razveseljivo je dejstvo, da se naša mladina vedno bolj zanima za proizvodnjo v naših obratih, ker ji bo to največ koristilo pri nadaljnjem delu in opravljanju osnovnih proizvodnih nalog.

Gojenci šole za telekomunikacije v Novi Gorici

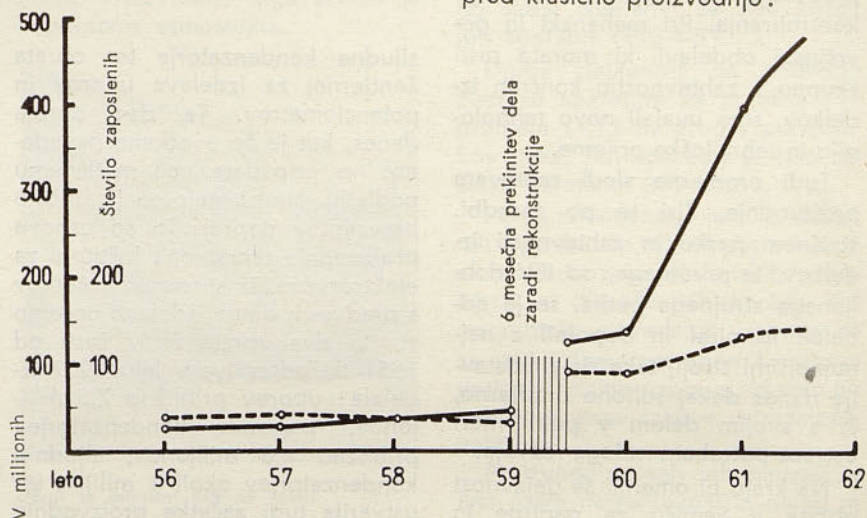
SPECIALIZACIJA OBRATA V LIPNICI

Za današnji tempo gospodarstva je specializirana proizvodnja ekonomsko že nujno potrebna. Z nastopom gospodarstva na svetovnem tržišču pa moramo obravnavati specializacijo dela kot pot, ki nas edina vodi v sigurno prihodnost. Svetovno gospodarstvo je že krepko zarezalo pot proizvodnje v tej smeri. Da moramo mi hoditi s časom in razvojem vzporedno, mora biti vsem popolnoma jasno.

Dobre kvalitete in velike storilnosti pa se ne da doseči tam, kjer je proizvodnja po širini asortimana na količina majhna. Zato moramo iz proizvodnje izločiti vse tiste izdelke, za katere nismo v stanju, da jih izdelujemo s konkurenčno ceno in kvaliteto. Pri tem pa nastane vprašanje delitve dela po specializiranih enotah v tovarni, specializiranih obratih oz. tovarnah izven tovarne, seveda v sklopu močne formacije, ali v našem primeru ve-

like Iskre, z medsebojnim koordiniranjem. Da je bil tak način delitve dela, ki nam sploh omogoča specializirano proizvodnjo, nujno potreben, nam bo verjetno že bližnja prihodnost pokazala.

Trud, ki ga vložimo v to, da dosežemo veliko serijsko proizvodnjo, z le toliko različnimi izdelki, da jih naša strokovna moč lahko obvlada, se kmalu bogato obrestuje in nam da sledeče prednosti pred klasično proizvodnjo:

1. Delo lahko teče vezano — tekoči trakovi.

2. Velika storilnost

2. Dobra kvaliteta

4. Dobra evidenca dela

5. Večje zanimanje terminske službe — večja odgovornost

6. Zastoji na delovnih mestih so majhni

7. Zastoji zaradi menjave orodja, strojev, kontrolnih naprav, materiala, so minimalni.

8. Priučitev delovne sile je lahka in hitra, ker zadostuje, da delavec obvlada samo nekaj operacij

9. Ker je delo diktirano, morajo tempo dela osvojiti tudi delavci,

Posnetek iz proizvodnje v specializiranem obratu kranjske Iskre v Lipnici

katerih interes po zvišani produktivnosti ali zaslužku ni velik.

10. Odpadejo nam v veliki meri skladiščni prostori ter velike zaloge surovin in polizdelkov.

11. Proizvodnja je cenejša tudi zaradi tega, ker potrebujemo relativno vzeto na klasično proizvodnjo, razmeroma malo strojev, oz. vrste strojev, naprav, kontrolnih instrumentov itd.

12. Na delovnih prostorih ter v tovarni sami lahko vlada red in čistoča v mnogo večji meri kakor pri proizvodnji klasičnega tipa.

Če je vsem zaposlenim jasno, kaj lahko pričakujejo od specializirane proizvodnje in če je vodilni kader strokovno zadosti razgledan in enotno usmerjen v to akcijo, se lahko razno delo vsaj približa sodobnemu načinu proizvodnje.

Trud za doseg zgoraj navedenih ciljev je dal v Lipnici — proizvodnji urnih mehanizmov sledeč praktični rezultat: Glej diagram.

Diagram kaže, da je bila rekonstrukcija obrata v letu 1959 uresničena. Diagram kaže veliko povečanje produktivnosti z oz. na število zaposlenih, kar je izraz specializirane proizvodnje in skupne zainteresiranosti celotnega kolektiva. Diagram nam pove toliko, da o upravičenosti specializacije ni potrebno več pisati.

Nastajajo pa pri vezani proizvodnji, tudi težave, na katere moramo računati. Glavna ovira se pojavi takrat, kadar nastopi nepredviden izpad delovne sile (bolezen, nesreča) ali zastoj zaradi pomanjkanja materiala. Izpad ene same delavke lahko povzroči zastoj na več desetinah zaposlenih. Zato je potrebno, da imamo v proizvodnji poleg tekoče proizvodnje tudi delo, ki ni verižno povezano in ne časovno vezano na termin, a kljub temu produktivno. Iz tega bazena lahko črpamo v primeru izpadov delovno silo, ki pa mora biti izučena za več operacij.

Ko danes svetovno gospodarstvo daje svoj pečat na vso zemeljsko oblo, ne smemo izgubljati časa. Vsi Iskrini obrati morajo imeti specializacijo proizvodnje za svojo prvo nalogo, ker samo s tem načinom dela lahko postane velika Iskra resnično velika in močna.

Se en posnetek iz proizvodnje številčnikov za električne števec

Še nekaj o predvidenih nalogah, ki čakajo naš obrat v Lipnici.

Delo in naloge prihodnosti so prav tako odgovorne in težke, kakor v pretekli dobi. Delo se skriva predvsem v modernizaciji delovnih postopkov, povišanju produktivnosti in kvaliteti.

V bližnji prihodnosti bomo pričeli z delom na posebni izvedbi številčnika za Indijo. Izdelati bomo morali 20.000 številčnikov mesečno, poleg redne proizvodnje, kar znese 55.000 komadov na mesec. Naš tekoči trak bo moral povečati hitrost od sedanjih 15 na 11 sekund, kar pomeni, da bo na tekočem traku vsakih 11 sekund sestavljen nov številčnik.

Predvideva se delo dvotarifnega številčnika, preklonpe ure in časovnega števeca.

Že v letošnjem letu nameravam pričeti z gradnjo majhne stolpnice in s tem rešiti stanovanjski problem. V stolpnici mislimo urediti tudi klubski prostor in s tem nuditi našim zaposlenim kulturno, politično vrednoto, šport in razvedrilo. Z ozirom na predstoječo razmeroma veliko proizvodnjo mislimo tudi na povečavo obrata in s tem dati možnost za še večjo proizvodnjo za nove milijone ali celo milijarde — letne realizacije.

Kako se bo obrat razvijal, kako rešil predstoječe naloge, to je

danes še vprašanje. Drži pa eno: Če bo kolektiv združil tudi v bodoče vse nastopajoče sile v eno samo moč, bo uspeh v bodoče pozitiven.

Damijan Hafner

Obvestilo

V prihodnji številki bomo začeli z objavo v rubriki »Vprašanja in odgovori«. Vse bravce revije, člane delovnega kolektiva Iskre obveščamo, naj svoja vprašanja ali pisma naslavljaajo na: KOORDINACIJSKI CENTER ISKRA, Kranj, z oznako: za revijo. V kolikor bodo vprašanja zanimala širši krog bravcev, bomo nanje priskrbeli ustrezne odgovore v reviji, sicer pa bomo na taka vprašanja, ki zanimajo enega ali manjšo skupino bravcev, odgovarjali po pošti. Vsa vprašanja morajo biti podpisana s polnim imenom, sicer nanja ne bomo odgovarjali.

ŠTEVCI Z RAZŠIRJENIM MERILNIM OBSEGOM

Indukcijske števec uporabljajo že nad 70 let za merjenje in obračunavanje električne energije. V tem dolgem razdobju je dajal industrijski razvoj tržišču vedno nove in nove izvedbe, vselej s težnjo, da bi dosegel čim manjše oblike in čim manjšo težo. V tej smeri so bili doseženi veliki uspehi, saj se je teža enofaznega števca že do leta 1960 zmanjšala od 20 kg na približno en kilogram. Razvoj v pogledu zmanjševanja teže števca je bil menda s tem pri kraju. Opaziti je v zadnjem času celo določeno povečanje teže.

Do tega je prišlo iz naslednjih razlogov. V gospodinjstvih, kjer na splošno uporabljamo enofazne števec, so postopno začeli uvajati razne elektrotermične naprave z relativno velikimi močmi. Merjenje potrošnje električne energije so rešili na tak način, da so npr. namesto 5-amperskega števca uporabili 20-amperski. Tak števec pri malih obremenitvah namreč ne bi deloval točno, v kolikor bi sploh deloval, ko bi bila vključena npr. samo ena žarnica. V takih primerih so potrebni števeci, ki bi imeli karakteristike tako 5-amperskega kakor tudi 20-amperskih števec. Zaradi takih zahtev so se že pred drugo svetovno vojno pojavili na evropskem tržišču števeci z razširjenim merilnim področjem. Na račun povečanega merilnega področja pa je bilo potrebno vgraditi v števec, t. j. v njegov gonilni sistem, večje količine bakra in transformatorske pločevine, kar je povzročilo povečanje njegove teže.

V smeri povečanja merilnega obsega pa so bili po letu 1960 doseženi skoraj neverjetni rezultati. Okrog tridesetega leta so imeli

števeci takšno karakteristiko tokovne obremenitve, ki je odgovarjala predpisom v področju od 10 do 150 odstotkov nazivnega toka. Danes pa se že proizvajajo v svetu števeci z merilnim obsegom od 5 do 100 odstotkov nazivnega toka, pri čemer pa napaka ne presega 2 odstotka.

Zaradi relativno majhnega merilnega obsega, pa tudi zaradi malega števila potrošnikov, so se pred vojno proizvajali števeci z direktnim priključkom za celo vrsto nazivnih tokov in sicer: 1—1, 5—2—2, 5—3—5—7, 5—10—15—25 in 30 amperov. Tako stanje je bilo prav gotovo zelo neugodno, ker so morali držati na skladišču skoraj vse te števec. Nasprotno pa je danes v Nemčiji predpisan standardizirani enofazni števec za direktni priključek 10 A, z obremenitvijo, ki sme biti večja od 500 odstotkov nazivnega toka z ozirom na omejitve enofaznih priključkov. Podobna situacija je tudi v drugih zahodnoevropskih deželah.

Nekoliko drugačni predpisi veljajo v Angliji, kjer so standardizirani trije mejni tokovi: 10—40 in 80 A, ki so naznačeni na napisni ploščici, toda brez oznake nazivnega toka. To so v bistvu števeci s 300 odstotno tokovno obremenitvijo.

V Združenih državah Amerike je šel razvoj po čisto drugačni poti, ker so le-tam dovoljene precej večje enofazne obremenitve. Uporabljajo namreč standardizirane enofazne števec razreda 100 A in 200 A. To so 15 in 30 A števeci s 667 odstotno tokovno obremenitvijo, kar omogoča merjenje pri enofazni priključni moči do 50 kW.

TRIFAZNI ŠTEVCI

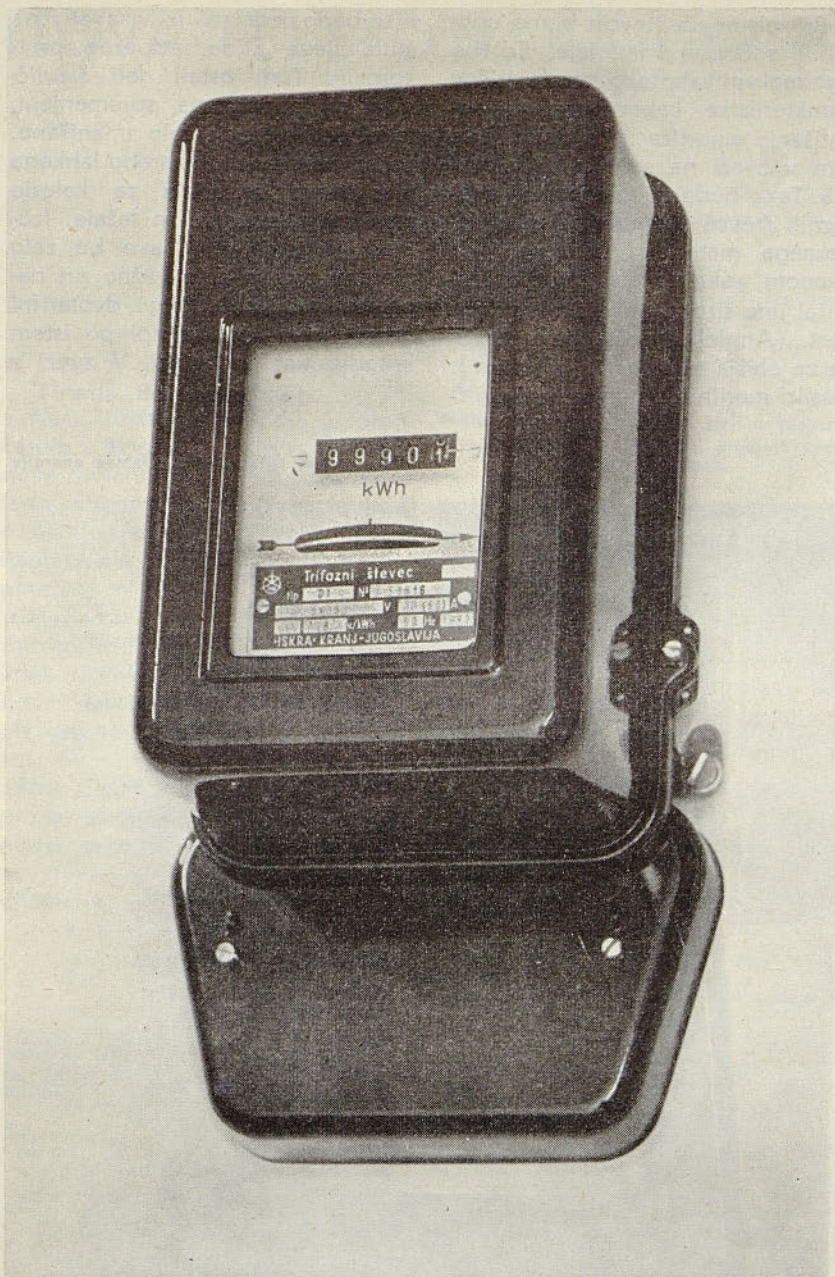
Razvoj trifaznih števec z razširjenim tokovnim področjem se je začel v Zahodni Evropi precej pozneje, tam po 1950. letu. Potrebe za temi števeci so se pokazale šele tedaj, ko se enofazni števeci z ozirom na omejitve enofaznih priključkov v sodobnih stanovanjih niso mogli več uporabljati. Priključna moč pri takih stanovanjih znaša včasih celo do 25 kW. Ti trifazni števeci za direkten priključek so razen tega primerni tudi za manjše obrtniške, trgovske in podobne obrate, pri katerih se obremenitev spreminja v precejšnjem obsegu.

MERILNI TRANSFORMATORJI

Razširjeno merilno področje pri števcih za priključek prek merilnih transformatorjev do pred nekaj leti sploh ni prišlo v poštev. Karakteristika tokovnih transformatorjev je bila namreč predpisana samo v področju 10 pa do 20 odstotkov nazivnega toka in zaradi tega ni obstajala potreba za števeci s širšim merilnim področjem. Danes pa, ko se za izdelovanje preciznih merilnih transformatorjev uporabljajo skoraj izključno mumetal in podobne pločevine so doseženi rezultati povsem drugačni. Napake pri teh transformatorjih se gibljejo na področju od 10 pa do 120 odstotkov nazivnega toka. Z ozirom na to so postali števeci z razširjenim področjem interesantni tudi za priključek prek merilnih transformatorjev.

SPECIALNI ŠTEVCI S PODALJŠANO AMORTIZACIJO

V Zahodni Evropi, posebej še v Zahodni Nemčiji, pridajajo veliko važnost števecem, ki imajo podaljša-

Ena od naših izvedb — trifazni števec

no amortizacijsko dobo in ki razen tega lahko ostanejo v omrežju brez vzdrževanja dalj časa kot navadni števeci. Razvoj te vrste števecv je šel vzporedno z razvojem števecv z razširjenim merilnim področjem. Čeprav je pri vsem tem tudi določena primes komercialne propagande, jim ni mogoče odrekati določenih prednosti. Stabilnejše karakteristike za daljšo časovno dobo so dosežene v prvi vrsti z uporabo ležajev, ki jih ni treba mazati. Dalje je pri teh števcih uporabljen

boljši material za zavorne magnetne, sam material za izdelavo števecv pa je zelo odporen proti koroziji. Prenapetosti, ki se porajajo v števcih v prvi vrsti kot posledica udara strele, so manj nevarne, ker sta napetostna in tokovna tuljava boljše izolirani, tako da vzdržijo napetostni udar 8 kV, medtem ko se pri navadnih števcih preizkuša izolacija z 2 kV. Proizvajalci sicer trdijo, da bi števeci delovali v omrežju brezhibno in brez vzdrževanja tudi 20 let. Vendar pa PTB predpisuje

za te števecv rok ponovne kontrole po 12 letih (namesto po 5 letih kot je predpis za navadne števecv). Razumljivo je, da je cena teh števecv v primerjavi s števcv navadne konstrukcije večja, po drugi strani pa so znatno zmanjšani stroški vzdrževanja.

NA KAKŠEN NAČIN SO BILE DOSEŽENE IZBOLJŠAVE?

Najpomembnejši rezultati na tem polju so doseženi z zmanjšanjem obratov kotve, seveda pod pogojem, da se vrtilni moment ne spremeni. To se je dalo doseči šele tedaj, ko je industrija dobila na uporabo magnetske materiale, znane pod imeni AlNi, AlNiCo in podobno. Pri zmanjševanju števila vrtljajev ne more iti pod določene meje, ker bi postalo delovanje pod velikimi obremenitvami preveč negotovo, istočasno pa bi se podaljšal čas za justiranje in taksiranje.

Določene izboljšave karakteristike so bile dosežene tudi s povečanjem napetostnega magnetnega fluksa ob istočasnem zmanjšanju tokovnega fluksa. S tem pa se logično poveča tudi lastna poraba napetostnega tokokroga.

Z zmanjšanjem trenja rotacijskih delov se da zmanjšati tudi vrtilni moment, pri čemer se ne spremeni kvaliteta števcv, pač pa se doseže razširitev merilnega področja. Zmanjšanje trenja v spodnjem ležišču je doseženo s tem, da ima ležišče dva safirna vložka, med katerima se vrti jeklena kroglica. Trenje v številčniku modernega števcv je približno 10 krat manjše kot pri klasičnih števcih. To se doseže z uporabo plastičnih snovi in za ležišča, za zobnike in številčnikovo kolesje. Istočasno se lahko zaradi manjše teže teh elementov zmanjša debelina osi, kar po drugi strani zmanjšuje trenje.

DOMAČA PROIZVODNJA

Med prvimi artikli serijske proizvodnje v domači elektroindustriji so bili tudi električni števeci. Začetne težave so bile ogromne. Manjkale so potrebne izkušnje kadru, oprema ter ustrezni material. Jasno je, da prvi rezultati pod takimi pogoji niso mogli biti najboljši. Toda situacija se je izboljšala iz leta v

leto. Dnevna proizvodnja se je že v 1953. letu dvignila na 400 števec, prav tako se je izboljšala kvaliteta, tako da je bilo že tedaj možno plasirati števce na tuja tržišča.

Števci, ki so bili izdelani v prvih letih, so bili prirejeni za nazivni tok 5 A in 10 A, brez razširjenega merilnega področja, ker takih števec naša elektrogospodarska podjetja niso zahtevala. Še celo pozneje, ko so bili taki števci že izdelani, zanje tržišče ni kazalo posebnega interesa.

Vzrok temu so bile slabo dimenzionirane instalacije v starih zgradbah, razen tega pa tudi jugoslovanski standard, ki doslej še ni spremenjen, dovoljuje za enofazne priključke maksimalno 3 kW.

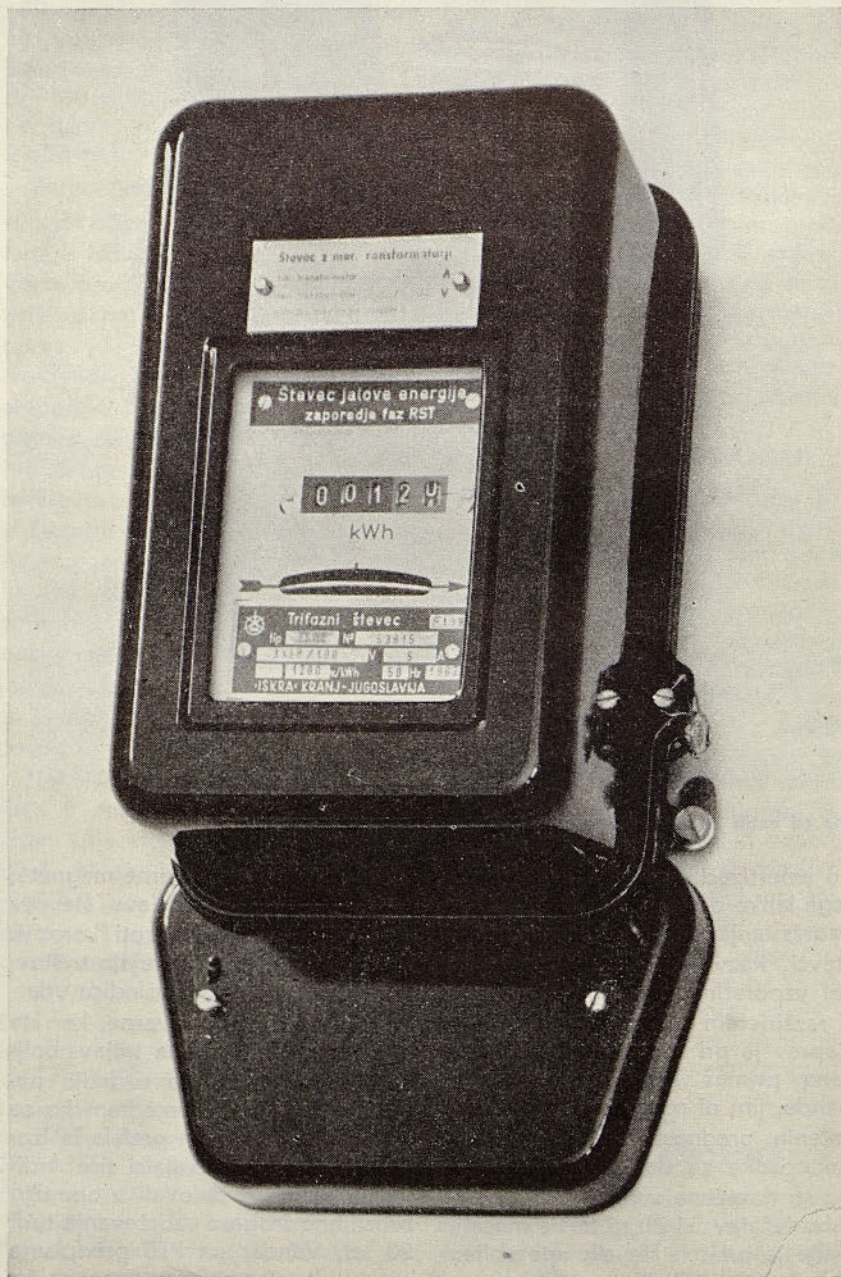
Uporaba termičnih aparatov, električnih štedilnikov, bojlerjev itd. je že nekaj let v stalnem naraščanju. Priključna moč takih gospodinjstev, predvsem v novih stavbah, znaša približno 10 kW, ponekod pa celo več. Toda zaradi omenjene omejitve so skoraj vse te zgradbe opremljene s trifaznimi števci.

Dejstvo je, da trgovina v zadnjem času zahteva predvsem enofazne 10 A števce z mejnim tokom 30 A, kar predstavlja moč 6,6 kW. To daje slutiti, da se projektanti, odnosno domači proizvajalci ne držijo strogo predpisov glede maksimalne enofazne električne priključne moči. Po neslužbenih podatkih se bo JUS standard, ki se nanaša na maksimalno enofazno priključno moč, spremenil in zaradi tega bodo verjetno naenkrat postali aktualni števci 10 A s 500 odstotno ali celo 600 odstotno obremenitvijo. Dosedanje izvedbe enofaznih ali trifaznih števec domače proizvodnje omogočajo namreč maksimalno 300 odstotno tokovno obremenitev. Uredba tokovne obremenitve prek 400 odstotkov bo zahtevala temeljito spremembo dosedanje konstrukcije števca in s tem v zvezi tudi tehnološkega procesa. To pa se, razumljivo, ne da doseči v kratkem času. Zaradi tega smo v našem razvojnem oddelku že začeli s študijem števec z razširjenim merilnim področjem do 600 odstotkov nazivnega toka, medtem ko je že končan razvoj enofaznega števca za 400 odstotno obremenitev.

Pri teh novih števcih bomo uporabili sodobne materiale. To bo ugodno vplivalo tako na električne karakteristike kakor tudi na podaljšanje amortizacijske dobe ter s tem v zvezi na stroške vzdrževanja. Tako bodo n. pr. pokrovi enofaznih števec izdelani iz zelo odpornega materiala, znanega pod imenom »akrilno steklo«. Ta material ima široko praktično uporabnost. (Angleška pošta ga uporablja za ohišja telefonskih aparatov). Nosilci merilnih sistemov in številč-

niki bodo izdelani iz visokotlačne aluminijeve litine, odporne proti koroziji. Tudi ostali deli številčnika so popolnoma spremenjeni, tako, da bo trenje zelo zmanjšano. To bo doseženo z uporabo lahkega plastičnega materiala za kolesje številčnika, zobnike in ležaje. Izolacija napetostne tuljave bo zelo ojačena, kar je zelo važno pri napetostnih udarcih. Novi dvotarifni števci bodo konstruirani po istem kriteriju kot enotarifni. V zvezi z (Dalje na 158. strani)

Naš trifazni števec jalove energije

NOVA TELEFONSKA CENTRALA V KOPRU

Naša montažna skupina je pred časom v Kopru dokončala montažo nove avtomatske telefonske centrale, s katero je koprščina dobila direktno telefonsko zvezo z Ljubljano in z gorenjsko omrežno skupino.

Slavnostno otvoritev nove koprške pošte in telefonske centrale so imeli 19. maja popoldne, ko je sekretar Izvršnega sveta LS LRS za promet, tov. Bojan Polak, prerezal trak ob vhodu v poslopje in moderne naprave PTT podjetja Koper predal svojemu namenu. Ob slavnostni otvoritvi, ki so ji poleg zastopnikov oblasti prisostvovali tudi številni zastopniki »Iskre«, sta o

Sekretar Izvršnega sveta LS LRS za promet, tov. Bojan Polak, je predal prometu novo telefonsko centralo

pomenu velike pridobitve za Koper in Slovensko Primorje govorila direktor PTT podjetja Koper in predstavnik ljudskega odbora, nato pa so si gostje na čelu s sekretarjem za promet, tov. Bojanom Polakom ogledali celotno zgradbo in vse naprave v njej.

Nova koprška telefonska centrala je tipa »Iskra 58« s koordinatnimi izbiralniki. Izbiralne stopnje so grupirane po dekadnem sistemu in omogočajo poljubne kapacitete priključkov. Trenutno je montiranih 700 priključkov, kar zadostuje za sedanje število telefonskih naročnikov na področju Kopra. Seveda se bo z naraščanjem

Ing. Jože Unk razlaga tov. Bojanu Polaku in gostom delovanje centrale

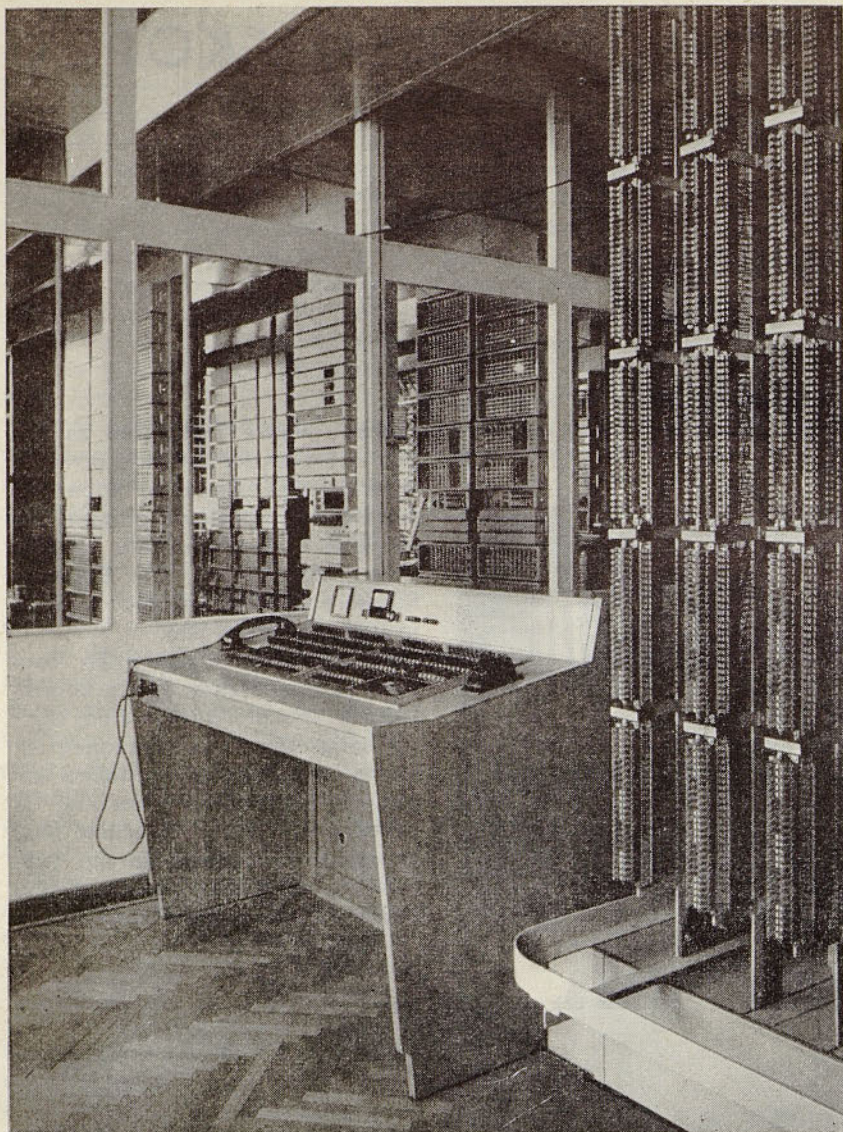

Foto: Stane Košir

potreb ta centrala še nadalje razširjala in bo v končni fazi dosegla 3000 lokalnih priključkov. Nanjo so priključili še avtomatske telefonske centrale v Izoli, Portorožu, Škofijah in Šmarju in le-te so z Ljubljano povezane z 12 dvosmernimi vodi in s 4 vodi za ročno posredovanje. Celotna nova avtomatska telefonska centrala je bila izdelana po večini iz domačega materiala, naši strokovnjaki pa so vanjo vložili vse napore, da bi bila izdelana kar najbolje, zato so izbrali tudi naj sodobnejši način zveze. Kot taka, v celoti razvita do-

Gostje na tribuni med govorom direktorja PTT podjetja Koper

ma, pomeni velik napredek na področju avtomatizacije v sodobni telefoniji.

O velikem pomenu te pomembne gospodarske pridobitve za celotno Slovensko Primorje sta ob otvoritveni slavnosti govorila oba govornika. Ob tej priložnosti je direktor PTT podjetja Koper še posebej izrekel zahvalo vsem podjetjem, ki so prispevala svoj delež k zgraditvi tega modernega poštnega objekta, zlasti pa je pohvalil naše strokovnjake s področja telefonije. Pohvalo je izrekel tudi skupini monterjev, ki je opravila montažo pred rokom in solidno izvršila svojo odgovorno nalogo.

Naša skupnost je v novo poštno poslopje v Kopru, Portorožu in drugih krajih ter za naprave v njih v minulih sedmih letih investirala blizu 520 milijonov dinarjev in tako to področje rešila zaostalosti, katero je podedovalo ob priključitvi. Avtomatizacija telefonije v koprščini bo imela prav gotovo koristne posledice v gospodarskem in tudi drugih pogledih tako tega področja, kakor tudi celotne Slovenije in kaže na to, da pri nas vse bolj in bolj uresničujemo geslo, da je za sodobno in uspešno gospodarjenje nujna potreba avtomatizacija.

Pogled na novo moderno telefonsko centralo v Kopru

SEJEM MERILNIH INSTRUMENTOV

V okviru spomladanskega zagrebškega sejma so v dneh od 13. do 23. 4. razstavljali številni domači in tuji proizvajalci merilnih instrumentov in aparatov, instrumentov za regulacijo in elementov za avtomatizacijo proizvodnje.

Namen Jureme je koordinirati razvoj domače industrije instrumentov za merjenja in regulacijo in avtomatizacijo v proizvodnji; obenem pa omogočiti primerjavo domačih dosežkov s tovrstnimi tujimi.

V času sejma je potekal seminar, na katerem so domači in tuji strokovnjaki predavali — seznanjali udeležence seminarja z novitetami merilne in regulacijske tehnike.

Domači razstavljalci

Domača podjetja so pokazala splošen napredek, tako v kvaliteti kakor tudi v asortimanu eksponatov. Naša industrija je sposobna doma izdelati dovršen del merilne opreme in elementov za avtomatizacijo. Po mnenju nekaterih zveznih forumov je naša industrija sposobna izdelati cca 70% tovrstne opreme doma; je pa trenutno še vprašanje proizvodnih kapacitet.

Projektivno montažno podjetje BRAČA KAVURIĆ iz Zagreba je obenem proizvajalec elementov za merjenje in regulacijo temperature. Z izdelavo pretočnih merilnikov s pripadajočo armaturo so konkurenčna firma podjetju TIO iz Lesc, dočim s proizvodnjo termoelementov zadevajo naš asortiman. Razstavili so tudi prototip 100 kgm servomotorja.

Projektivno montažno podjetje Jugomontaža kooperira s 5 tujimi firmami. Pojavlja se na tržišču kot proizvajalec temperaturnih instrumentov in regulatorjev, za sedaj še v malih količinah, v glavnem še za svoje potrebe.

Iskra je skupno z Jugomontažo razstavila varilne naprave TIGVAR in MIGVAR za varjenje v zaščitni argonski atmosferi.

»TELEOPTIK« je osvojil sistem registrirnega instrumenta, razen tega pa je podjetje razstavilo niz instrumentov za avtomatizacijo.

Institut Jožefa Štefana je razstavil kompenzacijski registrirni instrument, pretočni merilnik z uporabo beta aktivnih sevalnikov in merilnik majhnih tokov.

»RUDI ČAJAVEC« iz Banje Luke je dal pri svojih eksponatih poudarek na mikrostikala in na klecna stikala različnih vrst.

»PRVOMAJSKA« iz Zagreba je pokazala prototip stružnice s programerjem z magnetsko memorijo.

»ELEKTRODA« Zagreb je razstavila avtomatski varilni aparat za točkasto varjenje z elektronskim upravljanjem.

»RADE KONČAR« je pokazal avtomatski regulator napetosti generatorjev in napravo za avtomatsko uravnavanje loka obločnih peči.

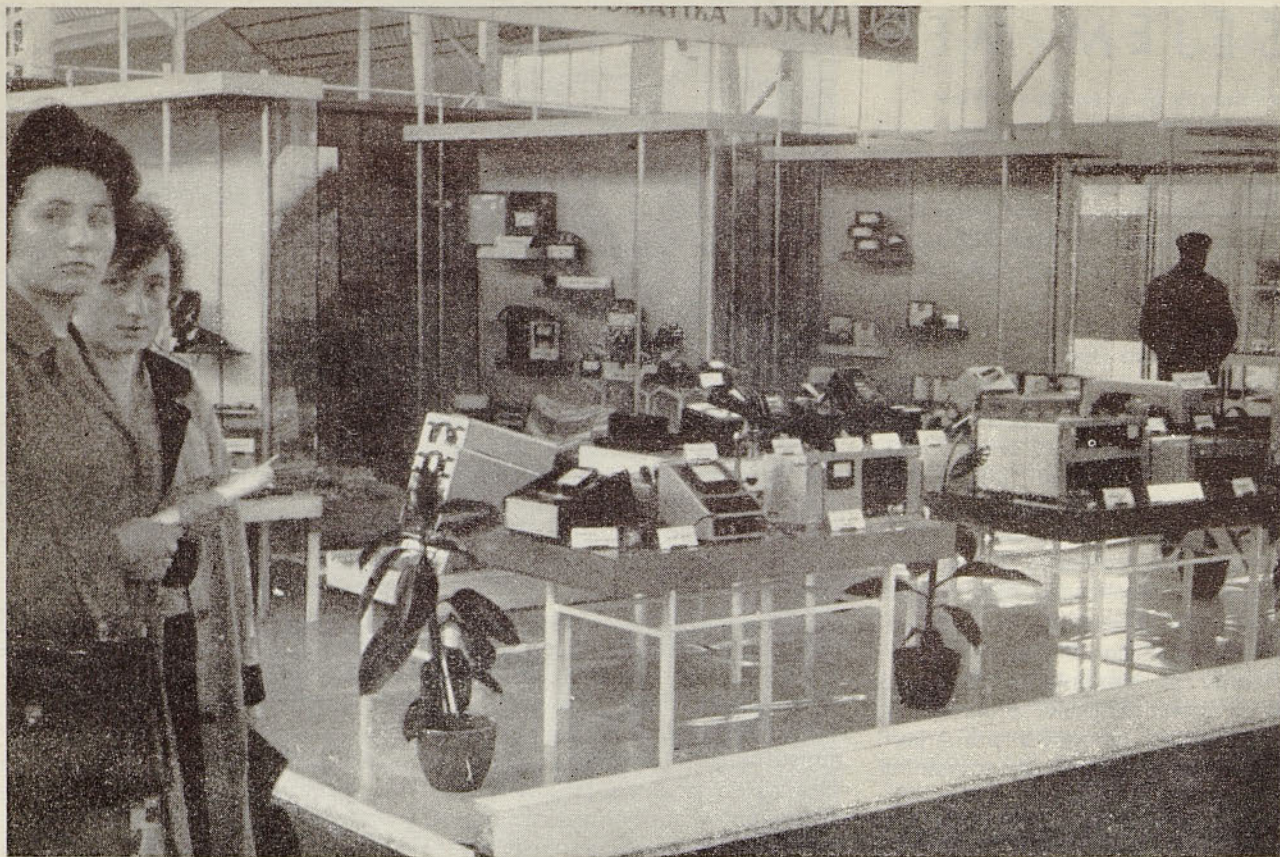
»NIKOLA TESLA« je razstavilo hišno centralo ACK K 800/80 Crossbar in C stojalo MMC K-57.

ISKRA je na letošnjem sejmu Jureme pokazala najširši asortiman med vsemi domačimi in tujimi razstavljalci.

Razstavljali smo merilne instrumente za vgradnjo, obratovne in precizijske instrumente, instrumente za merjenje in regulacijo temperature, merilni pribor, elektronske

Detalj z našega razstavnega prostora

Razstavljeni Iskrini merilni instrumenti so vzbujali zanimanje

merilne instrumente in naprave, laboratorijsko opremo in števec za delovno in jalovo energijo.

Novosti, fotoelektrični colorimeter MA 9500, kvocientni temperaturni instrumenti za priključek na termometrične upore, precizijski tokovniki in nove tipe instrumentov za vgradnjo so še posebno pritegnili krog strokovnjakov.

Lahko pa trdimo, da so bili enakega zanimanja deležni skoraj vsi eksponati, kar še posebno velja za standardne instrumente za merjenje in regulacijo temperature. Za temperaturni regulator TR f2 in za termoelemente je na trgu veliko povpraševanje.

Kupci so s kvaliteto naših artiklov zadovoljni, tega pa ne moremo reči za dobavne roke.

Posebej pa je slišati pritožbe zaradi pomanjkljive obveščenosti trga o naših artiklih. Tu moramo v bodoče več storiti!

Naša udeležba na sejmu Jureme je bila informativnega značaja, vendar pa lahko upravičeno računamo tudi na komercialni uspeh, kar še posebno velja za nove artikle, ki si utirajo pot na tržišče. FO

Sejem »Alpe - Adria« v Ljubljani

V dneh od 11. do 20. maja je bil v prostorih Gospodarskega razstavišča v Ljubljani prvi mednarodni sejem obsejne blagovne izmenjave pod naslovom »Alpe — Adria«.

Smoter prireditve, ki bo odslej vsako leto, je v tem, da podpremo blagovno izmenjavo in še bolj okrepiamo gospodarsko sodelovanje med tremi sosednimi državami — Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo. Sejem je nudil zato idealno priložnost za pregled blaga za izmenjavo in dogovorov med poslovnimi krogi naše države in področij Trsta, Gorice, Vidma, Celovca, Beljaka, Gradca, Dunaja in Innsbrucka.

Že pred sejmom so posamezne trgovinske zbornice sestavile osnovne liste predmetov, v glavnem izdelkov za široko potrošnjo, za zamenjavo. Na naši strani so razgrnili obširen seznam, ki zajema izvoz blaga vrednosti 2 mili-

jard lir in 30 milijonov šilingov. Seveda bomo enaki vrednosti blaga tudi uvozili.

Na Gospodarskem razstavišču je na celotni pokriti površini 15.500 kvadrat. metrov razstavljalo skupaj 173 razstavljalcev, od tega 91 domačih, 47 iz Italije in 35 iz Avstrije. Tudi industrija ISKRA je imela v hali B svoj razstavljalni prostor. Prikazali smo le majhen del eksponatov, predvsem tistih, ki pridejo v poštev pri morebitni zamenjavi.

Sejem so zelo poživile številne vzporedne kulturne prireditve, naš osrednji časopis »Gospodarski vestnik« pa je izšel v povečanem obsegu v vseh treh jezikih sodelujočih držav.

Sejem »Alpe — Adria« je imel velik gospodarski pomen, njegove koristi pa bodo vidne tudi na političnem in turističnem področju.

Marjan Kralj

POGOVOR O SERVISNI SLUŽBI

Pri popravilu radia

Naši ljudje neradi govorijo o sebi, ne o svojih uspehih, še manj pa o neuspehih. Zato ima novinar, ki želi osvetliti in obelodaniti to ali ono plat Iskrine dejavnosti dokaj težavno stališče. Ponavadi ga odpravijo z univerzalnim odgovorom: »Oprostite, trenutno nimamo časa. Obiščite nas kdaj pozneje!« Pa ne da bi bili ti ljudje slabi, ali da bi načelno odklanjali vsak razgovor o svojem delu in načrtih. Ne, gre zgolj za nekakšno pretirano skromnost, češ, glej svoj posel in pusti nas pri miru, saj vidiš, da se ne vidimo iz problemov.

Vendar pa je potrebno pisati tudi o teh ljudeh. Kolektiv samih tisočev delovnih rok mora biti obveščen kaj se v podjetju dogaja, kako se borimo in premagujemo vsakodnevne težave, ki jim včasih ni videti konca. Posebno pa še danes, ko živimo tako rekoč od perspektiv, ko gre za to, da velika Iskra ne bo nosila zastoj tega naslova.

Ni slučaj, da smo si za to reportažo izbrali prav naš servis. To je pač ena od naših dejavnosti, o ka-

teri se ne piše vedno najlepše. Ni prijetno brati občasne članke v našem dnevnem časopisju, kjer se ta ali oni kupec razburja nad pokvarjenim radijskim sprejemnikom ali nad počasnostjo naših uslug.

Toda — naj se zasliši tudi druga stran! Naša reportaža pričinja z ogledom na »licu mesta«.

Tov. Marjan Dvoraček

V upravi servisnih delavnic me sprejme prijazna tajnica.

»Do tovariša šefa bi rad. Zadeva je nujna in neodložna!«. Napravim nestrpen obraz, kot da mi je pred pol ure razneslo televizijski sprejemnik.

»Trenutno je zaseden, upam pa da boste kmalu na vrsti. Sicer pa, koga smem najaviti?«

Zamrmram nekaj nedoločenega. Če priznam, da sem novinar, se mi lahko zgodi, da me na kratko odpravijo. Kajti nihče ne ve s kakšnimi nameni prihajam.

Iz šefove pisarne je slišati živ razgovor, kolikor morem slišati in razumeti, gre spet za nekakšno reklamacijo, ali nekaj podobnega. Ravno »pravi« trenutek sem izbral!

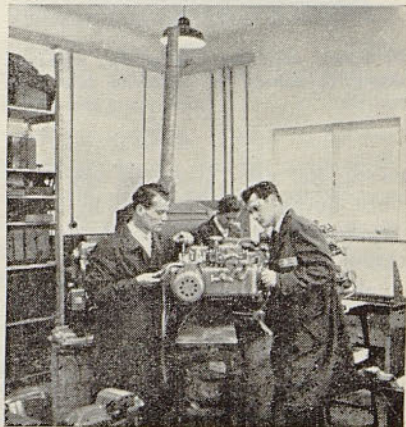
Sicer pa — tu sem in stvar je treba dokončati tako ali tako.

Vrata šefove sobe se odpro in dve osebi izstopita. Menda sam šef in stranka — v očitno prijateljskem razpoloženju.

»Kot rečeno, tovariš, aparat bo zanesljivo popravljen v treh dneh. Hvaležni vam bomo, če nam boste sporočili, kako ste z njim zadovoljni. In če bo še kaj narobe, pišite najprej na naš naslov, na upravo servisnih delavnic. Ne vidim razloga, zakaj bi bilo treba alarmirati zaradi enega ali dveh pokvarjenih radio aparatov — od nekaj tisočev, ki brezhibno delujejo — vso slovensko javnost. Vedno vam bomo radi ustregli, če se boste le obrnili na nas!

»Kdo pa naj ve, kje pravzaprav tičite,« se brani stranka, v očitni defenzivi. »Aparat sem kupil v »Elektrotehnik«, na garancijskem listu piše »Telekomunikacije«, med tem ste se preonegavili v Iskro — oprostite, toda nisem našel drugega načina kot da pišem direktorju vaše prodaje... V bodoče bom že

Popravilo kinoprojektorja

de, očitno pomirjena in v dobrem razpoloženju. No, prvi vtisi niso slabi! Sedaj pa sem na vrsti jaz. »Izvolite, tovariš. S čim vam morem postreči?« Šef me s kretnjo povabi naj sedem.

»Oprostite, veste, jaz sem od naše propagande... Zanimajo me neka čisto interna vprašanja,« hitim pojasnjevati. Nehote se opravičujem, kajti ne prihajam z najčistejšimi nameni. Toda ni mi dano, da bi razgovor zapeljal na prave tirnice. Zopet telefon!

Šef dvigne slušalko.

»Da, pravkar je bil pri meni... Kako, zahteval je, da mu zamenjate sprejemnik? — Poslušajte, dragi M., vi dobro veste, da naših aparatov ne zamenjavamo. Nikoli in v nobenem slučaju. Iskra je in ostane sinonim za kvaliteto. Nobenih mešetarij, ki bi kvarila naš ugled! To je naš zakon, aksiom! Toda pazite, kako in kdaj bo sprejemnik popravljen. Vi veste kakšen princip smo si zastavili. Jasno? Zdravo!«

Bravo, šef, tako se govori! Tu ni kaj pometati in kritizirati, mož za svoj posel! Napisali bomo tudi kaj lepega o mali Iskri.

»Oprostite, jaz sem...«

»Ah, da, rekli ste. Od propagande, ne? In jaz sem Dvoraček, Marjan Dvoraček. Šef te-le nehvaležne Iskrine pastorka, neplačani advokat Iskre, žrtev naše administracije in napak naše interne poštne službe. Me veseli! — Pa menda mi niste prišli sporočiti, da dobimo kmalu napisno desko, da nas bodo ljudje znali poiskati?«

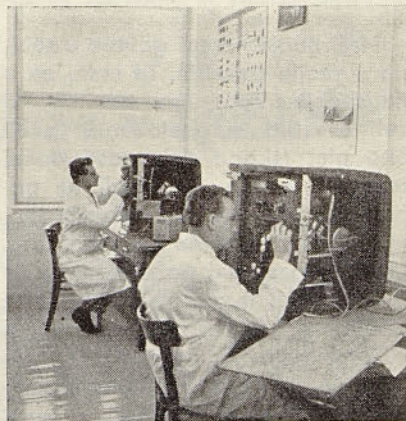
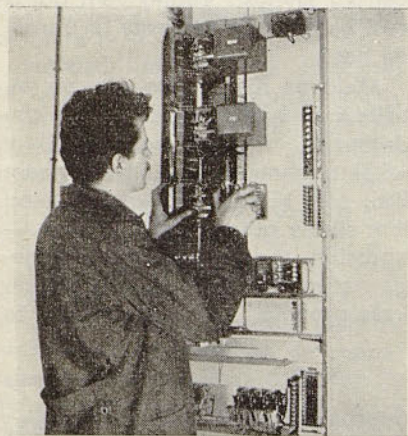
Nisem mu zameril hudomušnega nasmeha in ne dokaj rezerviranega sprejema. Zavedam se, da sem spričo svojega poklica daleč od tega, da bi mu vzbudil zaupanje na prvi pogled. Sovražna pa si tudi nisva. In poskusila sva z navidez nezanimivim intervjujem o velikih problemih male Iskre.

»Pa začniva. Odkrito priznam, da niti sam ne vem, o čem naj bi se pogovarjala. Znano mi je samo, da je servisna dejavnost v Iskri še precej nezorana ledina. Kako ste začeli, kaj ste podedovali od sestavnih obratov današnje Iskre?«

»Podedovali? Bore malo, razen dobrih in slabih izkušenj iz časov, ko še ni bilo povsem jasno, kaj je

popravljalnica in kaj servis. Šele zadnji čas smo potegnili določeno mejo med proizvodnjo in vzdrževalno službo za naše izdelke. Vse kar tukaj vidite je novo. Po opremi in po duhu. In tako mora biti, kajti živeti se moramo v vlogo velikega proizvajalca, ki nosi po drugi strani tudi veliko odgovornost za svoje izdelke.«

Od zgoraj navzdol: popravilo avtoelektričnih izdelkov; popravilo televizorjev in še en pogled v skladišče

Od zgoraj navzdol: v skladišču, popravilo akustičnih naprav in popravilo telefonske centrale

vedel. Saj sem si mislil, da niste slabi ljudje, vi od ISKRE. In komu naj zaupamo, če ne naši domači slovenski industriji.«

»Prav gotovo! Hvala za obisk in če le utegnete, pišite nam, kako boste v bodoče zadovoljni s sprejemnikom.«

Krepak stisk roke in stranka odi-

Tovariš Dvoraček se dvigne od mize in začne meriti sobo z dolgimi koraki. Menda mu temperament in nekakšna notranja napetost spričo velikih nalog ne dopuščata, da bi govoril sede.

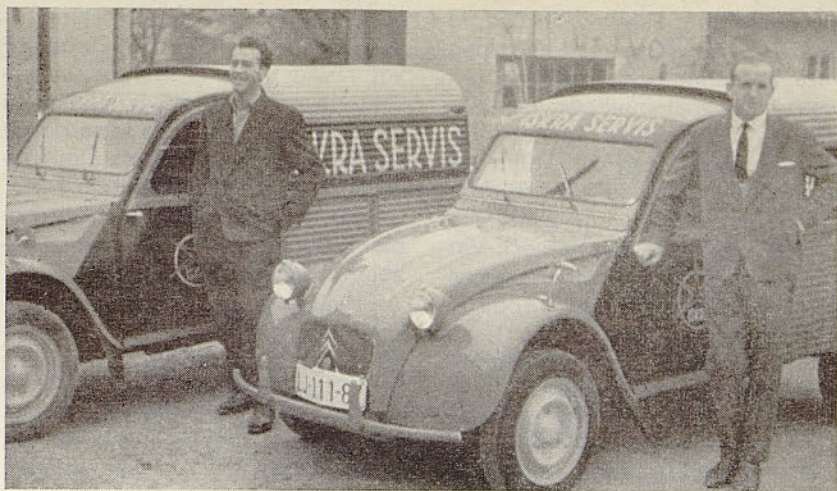
»Veste, kaj radi se igramo z besedo, »kvaliteten«. Ne samo mi, Iskraši, tudi drugi, naša konkurenca. Vsi proizvajalci zagotavljajo, da so njihovi izdelki kvalitetni: kvalitetna je tudi navadna srajca, zimska jabolka in sredstvo zoper kurja očesa. Pri tehničnih izdelkih pa je stvar nekoliko drugačna. To niso predmeti, ki jih po daljši ali krajši uporabi enostavno odvržeš. Stranka plača za naše izdelke lepe denarce in pričakuje, da jih bo lahko uporabljala dolge vrste let. In tu se začne naša naloga, ki ni lahka. Dati klijentu zavest, da je napravil soliden kup, dati mu občutek sigurnosti pri delu z nabavljenim izdelkom, napraviti iz njega zanesljivega prijatelja in propagandista naše firme — to so naloge, ki jih ne odtehta stereotipni pridevek »kvaliteten«, ki meji često na prazno frazo.«

»Kot ste omenili kupčijo, sem dobil vtis, da ste nekako v tesnem sorodstvu s prodajo. Kako je ta reč izpeljana v naši hiši?«

»Prav gotovo. Mi smo podaljšana roka prodaje, kajti v končni liniji nosimo posledice tudi mi sami. Mi smo za našo prodajo najboljši akviziterji in propagandisti, ker smo v dobri meri vsebovani v pojmu »kvalitete« in solidnosti prodanih izdelkov. Če to danes še ni dovolj jasno, bo pa v najkrajšem času. Vi veste, da imamo v določenih dejavnostih že močno konkurenco na tržišču. Vzemimo na primer radio aparate. Razlika v kvaliteti ni tolikšna, da bi bila opazna že na prvi pogled. Še manj pa po časopisnih oglasih, v katerih »vsak berač svojo malho hvalik«. Glavni adut je danes solidna in hitra vzdrževalna služba in v tem bomo prav kmalu morali položiti zrelostni izpit. In na to se prav krepko pripravljamo, konkurenca pa seveda tudi.

»Če sem prav razumel, ste vi in prodaja nekako eno, le da se dejavnosti obeh sektorjev odvijata v dveh smereh.«

»Tako nekako naj bi bilo, vendar ne maram o tem izreči pre-

Dva, ki s svojima »spakoma« skrbita za prevoz izdelkov v servis

zgodnjega mnenja. Priznam pa, da se včasih počutim kot ptič, ki mu je kukavica znesla v gnezdo tuje jajce. Tam v prodaji se sklepajo milijoni, postavljajo in presegaajo se plani in načrti. Človeku je prijetno pri srcu, kadar veda, da stvari kar lepo uspevajo. Vendar če pomislim, da so ti milijoni šele prva etapa sklenjenega posla in da bodo vsi ti posli potrkali na naša vrata, verjemite, ne počutim se najbolje. To so skrbi, to je odgovornost, za katere ne vem, ali jih tovariši iz prodaje pojmujejo v vsej njihovi teži. Z garancijami smo včasih precej širokogrudni, včasih pa na to reč kratko in malo pozabimo, pri tem pa se ne zavedamo, da se s tem garancijski odgovornosti nismo izognili, ampak jo napravili nedoločeno, večno.«

»Tovariš Dvoraček, pomalem se mi svita, kakšna odgovornost je naložena vam in vašim ljudem. In ali smo pripravljeni, da opravimo te naloge temeljito in v stilu velike Iskre?«

Šef se iznenada obrne, položi pest na mizo in mi pogleda globoko v oči.

»Poslušajte me dobro, prijatelj! Ne gre tu za veliko, srednjo ali malo Iskro in ne za goli renome. Gre za kruh! Gre za to, da servis preneha biti nujno zlo, ali v najboljšem slučaju agitator za Iskrine izdelke. Jutri, pojturišnjem bomo napolnili tržišče z določenimi izdelki. In kaj potem? Dvoraček, opravljaj, krpaj staro šaro, ki bo zahtevala

vedno več časa, a dajala bo vedno manj dohodka. Lepa perspektiva!

»In po vašem mnenju, kaj je potrebno storiti?«

»V dani situaciji, ko smo še vedno prisiljeni gasiti požare, prav gotovo ni časa za korenite reforme, a še manj za eksperimentiranje. Pač pa je treba spremeniti miselnost naših ljudi. Ne samo v servisih, morda še bolj v proizvodnih obratih. Našim ljudem je treba dopovedati, da je sedanje obdobje samo prehodnega značaja. Servis mora v najkrajšem času napraviti kvalitetno spremembo v svojem poslovanju. Ne samo da mora kriti svoje lastne stroške, temveč mora postati aktiven faktor v bilanci Iskrinega poslovanja. Mogoče niste vedeli, da tvori servisna dejavnost pri visoko razvitih industrijah tudi do 50 odstotkov bruto dohodka. Menim pa, da je v Iskri precej panog, kjer bi se dal postopoma doseči podoben rezultat.

»Oprostite, toda menim, da bo preteklo še precej časa, preden bomo v stanju slediti industrijam, ki ste jih omenili.«

»Prav gotovo, toda izbire ni. Važno pa je, da imamo pred seboj ta smoter in da že sedaj ukrepamo tako, da ne bomo čez 5 ali 10 let ugotavljali, da smo to ali ono zamudili.

»Kako to mislite?«

»Tako. Glejte, velika Iskra razpolaga danes z lastnimi servisi v Ljubljani, Skopju in na Reki, a v teku je formiranje servisnih delav-

nic v Zagrebu, Sarajevu in Beogradu. Poleg tega smo sklenili dogovore za servisna popravila s celo vrsto tujih »najemnikov«. Samo za izdelke radiotehnike in televizije imamo najetih nad 200 tujih popraviljalcev. Jasno je, da gre dobršen del zaslužka v tuje žepe, vendar zaenkrat ni druge pomoči. Verjetno se najemnikov ne bomo mogli nikoli popolnoma znebiti. Toda ne smemo si domišljati, da so ti najemniki bolj iskrški od nas Iskrašev. Vsak gleda svoje interese.«

Zopet ga ni vzdržalo pri mizi. Bolj zase kot zame razlaga tovariš Dvoraček bodočo shemo Iskrinega servisa. Tipizirane delavnice, pooten instrumentarij, hitra postrežba, solidno delo... Servis velike Iskre...

»Da, vem, vsem se zdi vse to prepočasi. Verjemite, tudi meni! Toda urejen servis ne nastane kar tako, čez noč. Tu je vprašanje lokacij, visoko kvalificiranih kadrov, rednega dotoka rezervnih in nadomestnih delov... Vse to je zvezano z neštetimi činitelji in pogoji, ki niso vedno v naših rokah. Morda

ne pride notranja urejenost matičnega podjetja nikjer tako do izraza kot ravno pri servisu. Res, v inozemskih podjetjih servis nikakor ni v breme podjetju. Toda to so dobro vpeljane firme, z dolgoletnimi tradicijami in številno klientelo.«

Šef se znova skloni k mizi, pobrskava po predalu in se vrne z belim svežnjem elaboratov.

»Vidite, to sedaj roma po bankah. Investicijski načrt! Letošnjih 70 milijonov ni kdo ve kakšna vsota za uspešen start. To je komaj za skromen začetek, komaj za lokale in najpotrebnejše instrumente. Ko pa bo ob koncu 1965. leta vloženi v investicije obljubljeni 500 milijonov, tedaj bodo Dvoraček in njegovi ljudje pokazali kaj znajo. Sicer pa pustimo sanje, glejmo rajši kako bomo sestavili kraj s krajem!«

Obmolnila sva, čeprav sva oba čutila, da bi pravi razgovor šele sledil. Toda čas poteka. Niti opazila nisva, da se kazalec na uri pomika proti tretji in da v ostalih prostorih ni več ljudi.

Ko oblačim plašč, začutim v žepu zadnjo številko »Dela«, v kateri se

stranka pritožuje nad delom naših servisov. Članek, ki je prav za prav vzrok današnjega intervjuja. Čutim, da se moram opravičiti.

»Tovariš Dvoraček, priznam, da nisem imel lepih namenov. Grešni ljudje smo in rajši verujemo slabše kot boljše. V mislih imam namreč tole.«

Podam mu časopis. Grenak nasmehe mu preleti čez usta, nič novega mu nisem povedal.

»Da, tole. Tudi jaz imam že precejšnjo zbirko izlivov gneva naših klientov. Vsak dopis skrbno proučimo. In verjemite mi, da se s slučajnimi krivci z naše strani ne šalimo. Največkrat pa so stranke same krive. Fuzija podjetij je napravila precejšnjo zmedo glede lokacij naše servisne mreže in tako letajo brez potrebe od Poncija do Pilata. Pa tudi vi od propagande niste pri tem čisto nedolžni. Malo več obveščanja javnosti o nas in naši dejavnosti vsekakor ne bi škodilo. Pa brez zamere!«

Mirko Ljubič

(Nadaljevanje s 150. strani)

dvtarifnimi števci je treba povedati, da je že v pripravi proizvodnja preklopnih ur.

Pri odločanju o omenjenih konstrukcijskih rešitvah smo šli od aspekta, da mora števec obdržati svoje karakteristike tudi po večletnem delovanju. To — pa ne samo nizka nabavna cena — je v končni konsekvenci glavni pogoj za cenenost števca. Večkrat se namreč dogaja pri takozvanih, »poceni« števcih, da jih je treba zaradi različnih vzrokov (slabih konstrukcijskih izvedb, nekvalitetnosti materiala, slabe protikorozijske zaščite itd.) že po relativno kratkem času povleči iz električnega omrežja in reparirati.

Za nas proizvajalce je, razumljivo, interesantno in koristno mišljenje o sedanjem stanju domače proizvodnje, pa tudi o tem, kakšno pot naj bi proizvodnja ubrala v bodoče. Samo z najtesnejšim sodelovanjem med elektrogospodarskimi podjetji in domačo industrijo bo mogoče doseči optimalne rezultate, tako v pogledu tehničnih, kakor tudi ekonomskih vprašanj na področju merjenja električne energije.

Viktor Kosec

Vzoren red v skladišču — hitrejše poslovanje

OBRATNI INŽENIR - TRGOVSKI STRATEG

V Ameriki velika industrijska podjetja vedno bolj prilagajajo smer svoje proizvodnje stanju na tržišču. Zato v podjetju zelo intenzivno zasledujejo zahteve in želje kupcev. Z drugimi besedami povedano: namesto proizvodnje je danes distribucija — prodaja — postala v industriji problem št. 1.

Zaradi tega je treba tehnikom predočiti zahteve tržišča ter jih navajati, da gledajo na proizvodnjo s stališča možnosti prodaje. To pa pomeni:

1. Voditelji komercialnih služb (pri nas: Koordinator za komercialna vprašanja ter direktorja Prodajno servisne organizacije (PSO) in Zunanje trgovske organizacije (ZTO) morajo vodilno osebje v (proizvodnih poslovnih enotah) proizvodnji nenehno obveščati o dejavnosti in o potrebah prodaje.

2. Obratne inženirje je treba zainteresirati, da bodo s svojimi predlogi pripomogli k povečanju prodaje.

3. Funkcionalne tehnične službe je treba stimulirati, da se bodo intenzivneje pričele ukvarjati s »problemom kupca«.

Da bi dosegli ta rezultat je treba predhodno premostiti številne ovire, ki so lahko v tem:

— odgovorne osebe niso prepričane v važnost kontaktiranja s tistimi, ki so v stikih s kupci;

— obratni inženir se včasih ukvarja edino s tehničnimi dopolnitvami izdelka, ne da bi detajlno poznal njegovo uporabo;

— rezultate proučevanja v proizvodnji pogosto smatramo kot poslovno tajnost, dokler niso docela dokončni, vendar pa je takrat lahko že prepozno, ker so se medtem pogoji na tržišču že spremenili;

— pomanjkanje časa ali pa strah, da bo kdo ukradel njegovo idejo preprečujeta inženirju, da bi se tesneje povezal s prodajno službo;

Vse te ovire pa niso nepremostljive, če podvzamemo energične ukrepe za vsklajevanje mnenj tehnikov z ene strani in prodajalcev — komercialistov z druge strani.

Izkušnje so pokazale, da so naslednje metode dela dobre rezultate:

1. Treba je prodajalcem prikazati probleme proizvodnje in inženirjem probleme prodaje. Več je sredstev, s katerimi lahko odstranimo ovire med ljudmi v podjetju, vensameznih primerih od strukture in dar so ta sredstva odvisna v posebni stiki posameznikov ali celo organizacije podjetja. Najhujši so skupni sestanki, na katerih je govora o komercialni strategiji.

2. Da bi preprečili prenašanje novih proizvodnih idej v kroge izven podjetja, je treba skrbno iz-

brati tehnične informacije za interno uporabo, ki naj jih objavimo komercialistom.

3. Tehnike je treba redno informirati o planih propagandne službe — reklame in o rezultatih napredovanja prodaje.

4. Vodstvo podjetja naj sporoča vsem službam prek tovarniškega tiska, kakšni so komercialni rezultati novih idej ali intervencije proizvodnje (proizvodnih poslovnih enot) ali konjunkturne službe (službe proučevanja).

5. Komercialni, prodajni referenti in prodajalci morajo biti podrobno seznanjeni s tehničnimi karakteristikami in svojstvi izdelkov, ki jih prodajajo. Orientiranost prodajalcev je velikokrat pripeljala do drobnih idej, ki so pospešile prodajo.

6. Prodajalci morajo pod nadzorstvom tehnikov sestaviti opis proizvodnih postopkov, da jih lahko posredujejo kupcem.

Prevedel Igor Slavec

Vedno več mladincev vstopa v vrste naših vojnih pilotov

IZ DELA SKUPŠČINSKIH ODBOROV V APRILU

Po 7. zasednji skupščine so skupščinski odbori imeli vsak še po eno sejo, četudi so bile že izvršene volitve v novo skupščino. Odbori so predelali poročilo predsednika koordinacijskega centra na zadnjem zasedanju skupščine in sprejeli smernice za delo bodočih odborov.

ODBOR ZA EKONOMSKA VPRAŠANJA je na 18 seji obravnaval poročila predsednika skupščine in predsednika koordinacijskega centra ter sprejel zlasti naslednja priporočila za novi odbor:

— za letošnje leto je treba oskrbeti 250 milijonov din za skupna vlaganja v investicije. Ta sredstva bodo morala biti fiksirana v gospodarskem planu podjetja na podlagi dogovorov z vsemi poslovnimi enotami;

— odbor priporoča novemu odboru, da obravnava sklepe razširjenega kolegija koordinacijskega centra, sprejete na seji, kjer se je obravnavalo vprašanje razvojne dejavnosti, zlasti glede ureditve preskrbe finančnih sredstev za tekoči razvoj posameznih proizvodnih poslovnih enot in docela nerešeno vprašanje finansiranja bodočega razvoja; razen tega bo treba skrbeti tudi za definiranje razvojnih nalog;

— odbor priporoča novemu odboru, da spremlja delo na uvedbi skupnega saldokonta in priprave za uvedbo elektronskega centra;

— odbor priporoča novemu odboru, da na eni prvih sej obravnava zunanjetrgovinsko dejavnost ter zahteva stalna poročila o tej dejavnosti;

— odbor nadalje priporoča novemu odboru, da daje smernice glede izkoriščanja vseh možnosti za hitrejše obračanje obratovalnih sredstev;

— novi odbor naj se zanima tudi za probleme v zvezi z omejitvami vlaganj v osnovna sredstva izven plana rekonstrukcije, čeprav je

to predvsem področje, ki spada v odbor za perspektivni plan in kapitalno izgradnjo;

— v zvezi s smernicami in naporji, ki se danes v Jugoslaviji vlagajo v to, da se uredi in konsolidira delitev čistega dohodka in osebnih dohodkov, naj bi novi odbor posvetil temu vprašanju posebno pažnjo po vseh poslovnih enotah; izvajati bo treba energične ukrepe in zahtevati konkretne podatke, ker je rok za vskladitev 30. 6. 1962;

— odbor priporoča pojačanje službe za analizo tržišča;

— odbor je ugotovil, da je bil problem proizvodnje v Dobropolju rešen sporazumno med obema poslovnima enotama;

— odbor priporoča novemu odboru, naj v prihodnji mandatni dobi vodi pregled nad obdobljenimi službenimi potovanji v inozemstvo za celotno podjetje;

— odbor je pregledal vse neizvršene sklepe in pa sklepe, ki so v izvrševanju, ter je pripravil o tem detajlno poročilo za novi odbor.

ODBOR ZA ORGANIZACIJSKO KADROVSKA VPRAŠANJA je na 21. seji temeljito preštudiral poročilo predsednika koordinacijskega centra in poročilo predsednika skupščine. Na podlagi tega je dal nekatere zadolžitve koordinacijskemu centru, da pripravi predloge za rešitev. Pomembne so predvsem naslednje ugotovitve:

— pregled pravil podjetja, da se ugotovi, če so potrebne kakšne spremembe, ki pa morajo biti utemeljene;

— predložitev sistema organizacije službe informacij;

— definicija sodelovanja med službami KC in tovarnami ter definicija obsega dela po poslovnih enotah;

— izdelava poslovnika vseh služb KC;

— izdelava analize in predloga glede razvojnih kapacitet;

— vskladitev dela programskega sektorja v zavodu s službo perspektivnega plana v KC;

— poročilo o poslovanju Avtomacije;

— izdelava navodil za formiranje in pojačanje planske in terminske službe po posameznih poslovnih enotah;

— izdelava konkretnih predlogov za pospešitev specializacije in povečanja proizvodnje;

— izdelava predlogov za izvedbo priprav za uvajanje mehano-grafskih sredstev;

— sestava letnega programa poslovanja ISKRE za leto 1963 po vseh službah, z rokom do oktobra letos;

ODBOR ZA PERSPEKTIVNI PLAN IN KAPITALNO IZGRADNJO je na svoji 8. seji sprejel na znanje razmejitev proizvodnega programa med PE električnih aparatov v Ljubljani pri proizvodnji relejev in PE Kranj pri proizvodnji kontaktorjev v smislu predloga, ki je bil formiran na sestanku predstavnikov obeh poslovnih enot. Razdelitev tega programa bo odbor predložil skupščini v potrditev. Odbor je poudaril potrebo po stalni analizi tržišča. Na podlagi podatkov te službe pa bo morala služba kapitalne izgradnje v KC ponovno obdelati programe poedinih tovarn po asortimanu.

ISKRA — glasilo industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko, avtomatiko, Kranj — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Sandro Pečenko — Naklada 9500 izvodov — Tisk in klišiji »Gorenjski tisk« Kranj — Izhaja mesečno Letna naročnina 1200 din